

Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα

του Pascal Fontaine

Ευρωπαϊκή Ένωση

Μπορείτε να βρείτε αυτό το φυλλάδιο και άλλες χρήσιμες και συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση: ec.europa.eu/publications/.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Δημοσιεύσεις
B-1049 Βρυξέλλες

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2006.

Εικόνα εξωφύλλου/φωτογραφίες: Reporters

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

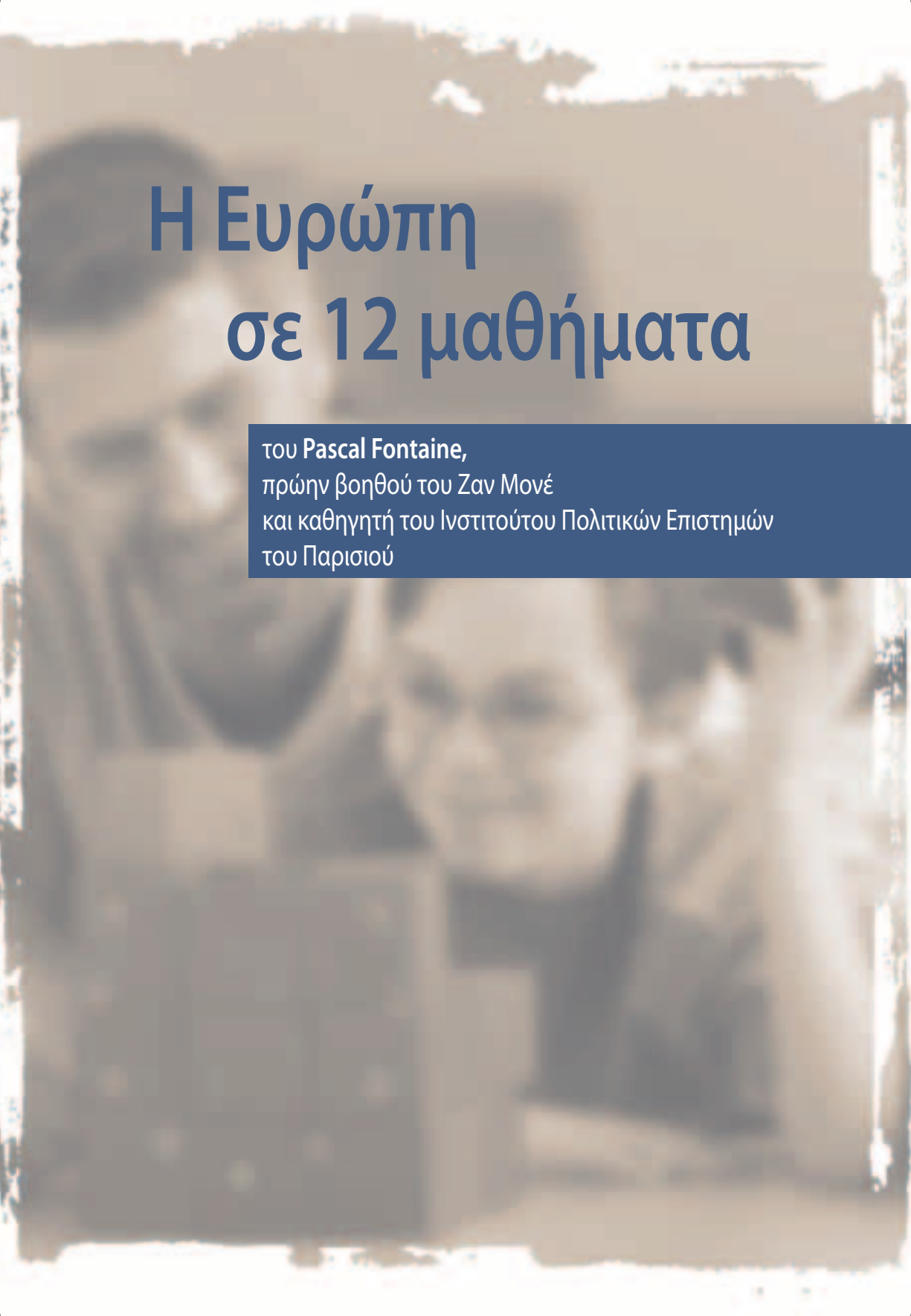
Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007

ISBN 92-79-02863-4

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2007
Επιτρέπεται η ανατύπωση.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΛΕΥΚΟ ΧΑΡΤΙ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα

του **Pascal Fontaine**,
πρώην βοηθού του Ζαν Μονέ
και καθηγητή του Ινστιτούτου Πολιτικών Επιστημών
του Παρισιού

1.		Γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση;	4
2.		Δέκα ιστορικά βήματα	8
3.		Διεύρυνση και πολιτική γειτονίας	12
4.		Πώς λειτουργεί η ΕΕ;	16
5.		Με τι ασχολείται η ΕΕ;	22
6.		Η ενιαία αγορά	28
7.		Η οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ) και το ευρώ	32
8.		Προς μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση	36
9.		Η Ευρώπη των πολιτών	40
10.		Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη	44
11.		Η Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή	48
12.		Ποιο είναι το μέλλον της Ευρώπης;	54
		Ημερομηνίες-κλειδιά στην ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης	58

1. Γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση;

Ο στόχος της Ευρώπης για τον 21ο αιώνα είναι:

- να παράσχει ειρήνη, ευημερία και σταθερότητα στους λαούς της,
- να υπερβεί τις διχόνοιες στην ήπειρο,
- να διασφαλίσει την ασφαλή διαβίωση των πολιτών της,
- να προωθήσει την ισορροπημένη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη,
- να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και να διατηρήσει την πολυμορφία των λαών της Ευρώπης,
- να υπερασπιστεί τις κοινές αξίες των Ευρωπαίων, όπως η αειφόρος ανάπτυξη και το υγιές περιβάλλον, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η κοινωνική οικονομία της αγοράς.

I. Ειρήνη και σταθερότητα

Πριν πάρει τη μορφή του συγκεκριμένου πολιτικού σχεδιασμού, η ιδέα της ενωμένης Ευρώπης δεν ήταν παρά ένα όνειρο για φιλοσόφους και οραματιστές. Ο Βίκτωρ Ουγκώ, για παράδειγμα, οραματιζόταν τις ειρηνικές «Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης», εμπνεόμενες από ανθρωπιστικά ιδεώδη. Το όνειρο, όμως, αυτό γκρεμίστηκε από τους φρικτούς πολέμους που ρήμαξαν την ήπειρο κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα.

Ωστόσο, μια νέα ελπίδα γεννήθηκε από τα συντρίμια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Όσοι είχαν προβάλει αντίσταση στον ολοκληρωτισμό κατά τη διάρκεια του πολέμου ήταν αποφασισμένοι να βάλουν ένα τέλος στο μίσος και την αντιπαλότητα στην Ευρώπη και να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για μια σταθερή ειρήνη. Την περίοδο 1945 έως 1950, μια χούφτα θαρραλέων πολιτικών, ανάμεσά τους οι Ρομπέρ Σουμάν, Κόνραντ Αντενάουερ, Αλσίντε ντε Γκάσπερι και Ουίνστον Τσόρτσιλ, ανέλαβαν να πείσουν τους λαούς τους να δημιουργήσουν μια νέα εποχή. Στη Δυτική Ευρώπη θα δημιουργούνταν νέες δομές, οι οποίες θα βασιζόνταν στα κοινά συμφέροντα των λαών της και θα είχαν ως θεμέλια συνθήκες που εγγυώνται το σεβασμό του δικαίου και την ισότητα ανάμεσα σε όλες τις χώρες.

Ο Ρομπέρ Σουμάν (ο γάλλος υπουργός εξωτερικών) ενστερνίστηκε μια ιδέα του Ζαν Μονέ και, στις 9 Μαΐου 1950, πρότεινε την ίδρυση μιας Ευρωπαϊ-

κής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Σε χώρες που κάποτε ήταν πολεμικοί αντίπαλοι, η παραγωγή άνθρακα και χάλυβα θα συγκεντρωνόταν κάτω από μια ενιαία «ανώτατη αρχή». Πρακτικά, αλλά και ιδιαιτέρως συμβολικά, οι πρώτες ύλες του πολέμου μετατρέπονταν σε μέσα συμφιλίωσης και ειρήνης.

II. Συμφιλιώνοντας ξανά την Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στήριξε την επανένωση της Γερμανίας μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου το 1989. Μετά την κατάρρευση της σοβιετικής αυτοκρατορίας το 1991, οι πρώην κομμουνιστικές χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, που είχαν ζήσει επί δεκαετίες κάτω από την αυταρχική κηδεμονία του Συμφώνου της Βαρσοβίας, έκριναν ότι το μέλλον τους ήταν πλέον στους κόλπους της δημοκρατικής ευρωπαϊκής οικογένειας.

Η διαδικασία της διεύρυνσης συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Τον Οκτώβριο του 2005 ξεκίνησαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία και την Κροατία, ενώ πολλά ακόμα κράτη των Βαλκανίων βαδίζουν στο δρόμο που μπορεί μια μέρα να τα οδηγήσει στην ΕΕ.

III. Ασφάλεια

Όμως, η Ευρώπη του 21ου αιώνα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα ασφάλειας. Η ΕΕ οφείλει να προβεί σε αποτελεσματικές ενέργειες για την

ασφάλεια των μελών της. Πρέπει να συνεργαστεί εποικοδομητικά με τις γειτονικές περιοχές της: τα Βαλκάνια, τη Βόρεια Αφρική, τον Καύκασο και τη Μέση Ανατολή. Επίσης, πρέπει να προστατεύσει τα στρατιωτικά και στρατηγικά της συμφέροντα σε συνεργασία με τους συμμάχους της, ιδίως το ΝΑΤΟ, και αναπτύσσοντας μια πραγματικά κοινή ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας.

Η εσωτερική και η εξωτερική ασφάλεια αποτελούν διαφορετικές όψεις του ίδιου νομίσματος. Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος επιβάλλουν στενή συνεργασία των αστυνομικών υπηρεσιών όλων των κρατών της ΕΕ. Για να γίνει η Ευρώπη μια «περιοχή ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» όπου όλοι θα έχουν επί ίσοις όροις πρόσβαση στη δικαιοσύνη και θα είναι ίσοι απέναντι στο νόμο, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να συνεργαστούν στενά. Όργανα όπως η Ευρωπόλ —η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία— και η Eurojust, που προάγουν τη συνεργασία ανάμεσα σε ενάγοντες, δικαστές και αστυνομικούς από διαφορετικές χώρες της ΕΕ, μπορούν επίσης να διαδραματίσουν έναν ενεργό και αποτελεσματικό ρόλο.

IV. Οικονομική και κοινωνική αλληλεγγύη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε προκειμένου να επιτευχθεί ο πολιτικός στόχος της ειρήνης, αλλά ο δυναμισμός της και η επιτυχία της πηγάζουν από την ανάμιξη της στην οικονομία.

Οι χώρες της ΕΕ αποτελούν ένα ολόένα και μικρότερο ποσοστό του πληθυσμού του πλανήτη. Πρέπει, λοιπόν, να συνεχίσουν να συνεργάζονται για να διασφαλίσουν την οικονομική ανάπτυξη και να είναι σε θέση να ανταγωνιστούν άλλες μεγάλες οικονομίες της διεθνούς σκηνής. Κανένα κράτος μέλος της ΕΕ δεν είναι σε θέση από μόνο του να υπερασπιστεί τα συμφέροντά του στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου. Στην ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά υπάρχουν εταιρείες ικανές να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις απαιτήσεις των διεθνών αγορών.

Όμως, ο ελεύθερος ανταγωνισμός ανά την Ευρώπη πρέπει να συνάδει με την αλληλεγγύη ανά την Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ξεκάθαρα και χειροπιαστά οφέλη για τους ευρωπαίους πολίτες: όταν οι ευρωπαίοι πολίτες πλήττονται από πλημμύρες ή άλλες φυσικές καταστροφές, λαμβάνουν ενίσχυση από

τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τα διαρθρωτικά ταμεία, τα οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προάγουν και συμπληρώνουν τις προσπάθειες των εθνικών και τοπικών αρχών της ΕΕ για μείωση των ανισοτήτων σε διάφορα μέρη της Ευρώπης. Χρήματα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της υποδομής των μεταφορών της Ευρώπης (για παράδειγμα, για επέκταση του δικτύου αυτοκινητοδρόμων και σιδηροδρόμων ταχείας κυκλοφορίας), παρέχοντας έτσι ευκολότερη πρόσβαση σε απομακρυσμένες περιφέρειες και δίνοντας ώθηση στο διευρωπαϊκό εμπόριο. Η οικονομική επιτυχία της ΕΕ θα αξιολογηθεί εν μέρει από την ικανότητα της εσωτερικής αγοράς της, η οποία αριθμεί 0,5 δισεκατομμύριο καταναλωτές, να ωφελήσει όσο το δυνατό περισσότερα άτομα και επιχειρήσεις.

V. Ταυτότητα και πολυμορφία σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο

Οι ευρωπαϊκές μεταβιομηχανικές κοινωνίες γίνονται όλο και πιο σύνθετες. Το βιοτικό επίπεδο των πολιτών βελτιώνεται με σταθερό ρυθμό, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς. Η διεύρυνση άνοιξε ακόμα περισσότερο την ψαλίδα, καθώς προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες με βιοτικό επίπεδο χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Γι' αυτό το λόγο, τα κράτη της ΕΕ οφείλουν να συνεργαστούν στενότερα για να κλείσει αυτή η ψαλίδα.

Όμως, αυτές οι προσπάθειες δεν έγιναν εις βάρος των ξεχωριστών πολιτισμικών ή γλωσσικών χαρακτηριστικών των χωρών της ΕΕ. Το αντίθετο, μάλιστα — πολλές δραστηριότητες της ΕΕ βοηθούν στη δημιουργία μιας νέας οικονομικής ανάπτυξης που βασίζεται σε τοπικές ιδιαιτερότητες και στην πλούσια πολυμορφία των παραδόσεων και των πολιτισμών.

Ύστερα από μισό αιώνα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι σαφές ότι η ΕΕ ως σύνολο είναι ισχυρότερη από το άθροισμα των κρατών μελών της: έχει μεγαλύτερη οικονομική, κοινωνική, τεχνολογική, εμπορική και πολιτική βαρύτητα σε σχέση με τα κράτη μέλη της εάν αυτά λειτουργούσαν ανεξάρτητα. Υπάρχει σαφώς μια προστιθέμενη αξία όταν δρούμε και μιλούμε με μία φωνή ως Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ενωμένοι στην πολυμορφία — μια δίγλωσση πινακίδα στη Μάλτα

Γιατί;

- Επειδή η ΕΕ είναι η ισχυρότερη εμπορική δύναμη στον κόσμο και, επομένως, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις, όπως, για παράδειγμα, σε εκείνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), καθώς και στην εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κιότο για την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις κλιματικές αλλαγές.

- Επειδή παίρνει ξεκάθαρη θέση απέναντι σε ευαίσθητα θέματα που επηρεάζουν απλούς ανθρώπους, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η «αρχή της προφύλαξης» στην ασφάλεια των τροφίμων, οι ηθικές πτυχές της βιοτεχνολογίας και η ανάγκη προστασίας των απειλούμενων ειδών.

- Επειδή ανέλαβε σημαντικές πρωτοβουλίες για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε ολόκληρο τον πλανήτη στη σύνοδο κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ το 2002.

Το παλιό ρητό «η ισχύς εν τη ενώσει» είναι σήμερα περισσότερο παρά ποτέ επίκαιρο για τους Ευρωπαίους. Αλλά η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεν περιόρισε τους διαφορετικούς τρόπους ζωής, ούτε τις διαφορετικές παραδόσεις και τους πολιτισμούς των λαών της. Αντίθετα, αυτή η πολυμορφία είναι μία από τις βασικές αξίες της ΕΕ.

VI. Αξίες

Η ΕΕ επιθυμεί να προωθήσει ανθρωπιστικές και προοδευτικές αξίες και να διασφαλίσει ότι η ανθρωπότητα θα επωφελείται και δεν θα ζημιώνεται από τις παγκόσμιες αλλαγές. Οι ανάγκες των λαών δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθούν μόνο από τις δυνάμεις της αγοράς ή από τη μονομερή δράση μιας χώρας.

Η ΕΕ, λοιπόν, εκφράζει μια ανθρωπιστική θεώρηση και ένα κοινωνικό πρότυπο που υποστηρίζονται από την τεράστια πλειονότητα των πολιτών της. Οι Ευρωπαίοι διαφυλάσσουν την πλούσια κληρονομιά αξιών που κατέχουν, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η κοινωνική αλληλεγγύη, η ελευθερία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η δίκαιη κατανομή των καρπών της οικονομικής ανάπτυξης, το δικαίωμα για ένα προστατευόμενο περιβάλλον, ο σεβασμός της πολιτισμικής, γλωσσικής και θρησκευτικής πολυμορφίας και μια αρμονική συνύπαρξη ανάμεσα στην παράδοση και την πρόοδο.

Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος υιοθετήθηκε στη Νίκαια τον Δεκέμβριο του 2000, διατυπώνει όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται σήμερα από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τους πολίτες τους. Αυτές οι αξίες μπορούν να δημιουργήσουν ένα αίσθημα συγγένειας ανάμεσα στους Ευρωπαίους. Ένα παράδειγμα είναι ότι όλες οι χώρες της ΕΕ κατήργησαν τη θανατική ποινή.

2. Δέκα ιστορικά βήματα

- 1951:** *Ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα από τα έξι ιδρυτικά μέλη της*
- 1957:** *Η συνθήκη της Ρώμης θεσπίζει μια ενιαία αγορά*
- 1973:** *Τα κράτη μέλη της Κοινότητας γίνονται εννέα και αναπτύσσονται οι κοινές πολιτικές της*
- 1979:** *Οι πρώτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*
- 1981:** *Η πρώτη μεσογειακή διεύρυνση*
- 1993:** *Ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς*
- 1993:** *Η συνθήκη του Μάαστριχτ ιδρύει την Ευρωπαϊκή Ένωση*
- 1995:** *Η ΕΕ αποκτά 15 μέλη*
- 2002:** *Τίθενται στην κυκλοφορία τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα του ευρώ*
- 2004:** *Δέκα ακόμα χώρες προσχωρούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση*

1. Τον Μάιο του 1950, η διακήρυξη Schuman πρότεινε την ίδρυση μιας **Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)**, η οποία έγινε πραγματικότητα με τη συνθήκη του Παρισιού στις 18 Απριλίου 1951. Το γεγονός αυτό δημιούργησε μια κοινή αγορά άνθρακα και χάλυβα μεταξύ των έξι ιδρυτικών κρατών (Βέλγιο, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούρ-

γο και Κάτω Χώρες). Στόχος, μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν η διασφάλιση της ειρήνης ανάμεσα σε νικητές και ηττημένους και η συμφιλίωση των χωρών επί ίσοις όροις με τη συνεργασία τους μέσα σε ένα κοινό θεσμικό πλαίσιο.

Στις 9 Μαΐου 1950, ο γάλλος υπουργός εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν διακήρυξε για πρώτη φορά δημοσίως τις ιδέες που οδήγησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι, η 9η Μαΐου εορτάζεται ως η ημερομηνία γέννησης της ΕΕ

2. Στη συνέχεια, στις 25 Μαρτίου 1957 με τη **συνθήκη της Ρώμης**, τα έξι κράτη μέλη αποφάσισαν να οικοδομήσουν μια **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)** που θα είχε ως βάση μια ευρύτερη κοινή αγορά, η οποία θα κάλυπτε ένα μεγάλο φάσμα αγαθών και υπηρεσιών. Οι δασμοί μεταξύ των έξι χωρών καταργήθηκαν πλήρως την 1η Ιουλίου 1968 και οι κοινές πολιτικές, ιδίως η εμπορική και η γεωργική, τέθηκαν επίσης σε εφαρμογή κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960.

3. Το εγχείρημα στέφθηκε με τέτοια επιτυχία ώστε η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποφάσισαν να ενταχθούν στην Κοινότητα. Η πρώτη διεύρυνση, με την οποία τα μέλη της Κοινότητας αυξήθηκαν από έξι σε εννέα, πραγματοποιήθηκε το 1973. Παράλληλα, εφαρμόστηκαν **νέες κοινωνικές και περιβαλλοντικές πολιτικές** και το 1975 ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

4. Τον Ιούνιο του 1979 έγινε ένα ουσιαστικό βήμα για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με τις **πρώτες**

εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να λαμβάνουν χώρα με άμεση και καθολική ψηφοφορία. Οι εκλογές αυτές πραγματοποιούνται κάθε πέντε χρόνια.

5. Το 1981, στην Κοινότητα προσχώρησε η **Ελλάδα** και το 1986 ακολούθησαν η **Ισπανία** και η **Πορτογαλία**. Το γεγονός αυτό ενίσχυσε σημαντικά την παρουσία της Κοινότητας στη νότια Ευρώπη και έκανε επιτακτική την ανάγκη επέκτασης των περιφερειακών προγραμμάτων βοήθειας.

6. Η παγκόσμια οικονομική ύφεση στις αρχές της δεκαετίας του 1980 δημιούργησε ένα κλίμα «ευρωσκεπτικισμού». Όμως, οι ελπίδες αναζωπυρώθηκαν το 1985 όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με πρόεδρο τον Ζακ Ντελόρ, δημοσίευσε μια λευκή βίβλο που περιλάμβανε ένα χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της **ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς** μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993. Αυτός ο φιλόδοξος στόχος διατυπώθηκε στην **Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη** που υπογράφηκε τον Φεβρουάριο του 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987.

Το Τείχος του Βερολίνου έπεσε το 1989 και οι παλαιότερες διαιρέσεις εντός της ευρωπαϊκής ηπείρου σταδιακά εξαφανίστηκαν

© Reuters

7. Η πολιτική διάρθρωση της Ευρώπης άλλαξε ριζικά μετά την πτώση του **Τείχους του Βερολίνου** το 1989. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην επανένωση της Γερμανίας τον Οκτώβριο του 1990 και την επάνοδο της δημοκρατίας στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθώς απελευθερώθηκαν από τη σοβιετική κηδεμονία. Η ίδια η Σοβιετική Ένωση έπαψε να υφίσταται τον Δεκέμβριο του 1991.

Παράλληλα, τα κράτη μέλη διαπραγματεύονταν τη νέα **συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση**, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ τον Δεκέμβριο του 1991, το οποίο αποτελείται από προέδρους ή/και πρωθυπουργούς. Η συνθήκη αυτή τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Νοεμβρίου 1993. Προσθέτοντας νέους τομείς διακυβερνητικής συνεργασίας στο υφιστάμενο κοινοτικό σύστημα, η συνθήκη δημιούργησε την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

8. Αυτή η νέα δυναμική και η αλλαγή της γεωπολιτικής κατάστασης της ηπείρου οδήγησαν τρεις ακόμη χώρες —**την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία**— να προσχωρήσουν στην ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 1995.

9. Τότε, η ΕΕ συνέχιζε την πορεία της προς το θεματικότερο επίτευγμά της μέχρι εκείνη τη στιγμή, τη δημιουργία ενός **ενιαίου νομίσματος**. Το ευρώ άρχισε να χρησιμοποιείται στις οικονομικές συναλλαγές (όχι τοις μετρητοίς) το 1999, ενώ χαρτονομίσματα και κέρματα κυκλοφόρησαν τρία χρόνια αργότερα στις 12 χώρες της ευρωζώνης. Το ευρώ είναι πλέον ένα σημαντικό διεθνές νόμισμα για πληρωμές και αποθεματικό μαζί με το αμερικανικό δολάριο.

Οι Ευρωπαίοι βρίσκονται αντιμέτωποι με την παγκοσμιοποίηση. Οι νέες τεχνολογίες και η ολοένα και αυξανόμενη χρήση του Διαδικτύου μεταμορφώνουν τις οικονομίες, αλλά δημιουργούν και κοινωνικές και πολιτισμικές προκλήσεις.

Τον Μάρτιο του 2000, η ΕΕ υιοθέτησε τη **«στρατηγική της Λισσαβόνας»** για τον εκσυγχρονισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας ώστε να μπορεί να ανταγωνιστεί άλλους σημαντικούς παράγοντες στη διεθνή αγορά, όπως τις ΗΠΑ και τις νεοβιομηχανοποιημένες χώρες. Η στρατηγική της Λισσαβόνας περιλαμβάνει την ενθάρρυνση της καινοτομίας και των επιχειρηματικών επενδύσεων και τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων της

Ευρώπης για την αντιμετώπιση των αναγκών της κοινωνίας της πληροφορίας.

Ταυτόχρονα, η ανεργία και το αυξανόμενο κόστος των συντάξεων ασκούν πίεση στις εθνικές οικονομίες των κρατών μελών, γεγονός που καθιστά τις μεταρρυθμίσεις περισσότερο αναγκαίες. Οι ψηφοφόροι αναμένουν όλο και περισσότερο από τις κυβερνήσεις τους να βρουν πρακτικές λύσεις γι' αυτά τα προβλήματα.

10. Αμέσως μετά τη διεύρυνσή της, η Ευρωπαϊκή Ένωση με 15 πλέον κράτη μέλη εισήλθε σε διαδικασία μιας νέας **διεύρυνσης άνευ προηγουμένου**. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι χώρες του πρώην σοβιετικού μπλοκ (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακία), οι τρεις χώρες της Βαλτικής που ανήκαν στη Σοβιετική Ένωση (Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία), μια εκ των δημοκρατιών της πρώην Γιουγκοσλαβίας (Σλοβενία) και δύο χώρες της Μεσογείου (Κύπρος και Μάλτα) άρχισαν να χτυπούν την πόρτα της ΕΕ.

Η ΕΕ χαιρέτισε αυτή την ευκαιρία για την εξασφάλιση της σταθερότητας της ευρωπαϊκής ηπείρου και για να επεκταθούν τα οφέλη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και σε αυτές τις νεοσύστατες δημοκρατίες. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις άρχισαν τον Δεκέμβριο του 1997. Η διεύρυνση της ΕΕ σε 25 κράτη μέλη έγινε την 1η Μαΐου 2004 όταν οι δέκα από τις δώδεκα υποψήφιες χώρες προσχώρησαν στην Ένωση. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία ακολούθησαν τον Ιανουάριο του 2007.

3. Διεύρυνση

και πολιτική γειτονίας

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ανοιχτή προς οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα που πληροί τα δημοκρατικά, πολιτικά και οικονομικά κριτήρια για ένταξη.
- Με μια σειρά διευρύνσεων, τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αυξηθεί από 6 σε 27. Πολλές άλλες χώρες είναι υποψήφιες προς ένταξη.
- Για κάθε συνθήκη με την οποία θα γίνεται δεκτό ένα νέο κράτος μέλος απαιτείται η ομόφωνη έγκριση όλων των κρατών μελών. Επιπλέον, πριν από κάθε διεύρυνση, η ΕΕ θα αξιολογεί τη δυνατότητα αφομοίωσης των νέων κρατών μελών και την ικανότητα των οργάνων της να συνεχίσουν να λειτουργούν σωστά.
- Οι διαδοχικές διευρύνσεις ενίσχυσαν την οικονομία, κατέστησαν την Ευρώπη πιο ισχυρή και αύξησαν τις προοπτικές της για εμπορική και οικονομική ανάπτυξη.

I. Ενώνοντας μια ήπειρο

α) Η ένωση των 25

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όταν συνήλθε στην Κοπεγχάγη τον Δεκέμβριο του 2002, πραγματοποίησε ένα από τα σημαντικότερα βήματα στην ιστορία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Προσκαλώντας δέκα ακόμα κράτη να προσχωρήσουν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αύξανε μόνο τη γεωγραφική έκταση και τον πληθυσμό της: έθετε επίσης τέρμα στο ρήγμα που υπήρχε στην ήπειρό μας το οποίο, από το 1945 και μετά, χώριζε τον ελεύθερο κόσμο από το κομμουνιστικό μπλοκ.

Έτσι, αυτή η πέμπτη διεύρυνση της ΕΕ είχε μια πολιτική και ηθική διάσταση. Έδωσε τη δυνατότητα σε χώρες όπως η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Κύπρος, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβενία και η Σλοβακία, οι οποίες είναι εξίσου ευρωπαϊκές με τις υπόλοιπες, όχι μόνο γεωγραφικά αλλά και πολιτισμικά, ιστορικά και όσον αφορά τις προσδοκίες τους, να ενταχθούν στη δημοκρατική ευρωπαϊκή οικογένεια. Πλέον, συμμετέχουν πλήρως στο σχέδιο που χάραξαν οι ιδρυτές της ΕΕ.

β) Περαιτέρω διεύρυνση

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία έγιναν υποψήφια μέλη το 1995. Η διαδικασία γι' αυτές τις δύο χώρες καθυστέρησε σε σχέση με τις άλλες δέκα, αλλά προσχώρησαν στην ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 2007, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε 27.

γ) Υποψήφιοι προς ένταξη

Η Τουρκία, που είναι μέλος του NATO και έχει μακροχρόνια συμφωνία σύνδεσης με την ΕΕ, υπέβαλε αίτηση προσχώρησης το 1987. Η γεωγραφική της θέση και η πολιτική της ιστορία έκαναν την ΕΕ να διστάσει αρκετές φορές προτού απαντήσει θετικά στην αίτησή της. Ωστόσο, τον Οκτώβριο του 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο άρχισε ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία. Ταυτόχρονα, άρχισε διαπραγματεύσεις και με την Κροατία, ένα ακόμα υποψήφιο μέλος. Δεν έχει οριστεί ακόμα καμία ημερομηνία έναρξης ισχύος κάποιας μελλοντικής συνθήκης προσχώρησης γι' αυτές τις δύο χώρες στο τέλος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

δ) Τα δυτικά Βαλκάνια

Αυτές οι χώρες, οι περισσότερες από τις οποίες ανήκαν κάποτε στη Γιουγκοσλαβία, στρέφονται προς την Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να επιταχύνουν την οικονομική τους ανάκαμψη, να βελτιώσουν τις μεταξύ τους σχέσεις που έχουν στιγματιστεί από εθνικούς και θρησκευτικούς πολέμους και να εδραιώσουν τους δημοκρατικούς τους θεσμούς. Η ΕΕ έχρισε «υποψήφιο μέλος» την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM) τον Νοέμβριο του 2005. Άλλες πιθανές υποψήφιες χώρες είναι η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και η Σερβία.

II. Όροι προσχώρησης

α) Νομικές απαιτήσεις

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ήταν πάντα μια πολιτική και οικονομική διαδικασία ανοιχτή προς όλα τα ευρωπαϊκά κράτη που είναι έτοιμα να υπογράψουν τις ιδρυτικές συνθήκες και να αποδεχτούν εξολοκλήρου το δίκαιο της ΕΕ. Βάσει του άρθρου 237 της συνθήκης της Ρώμης «κάθε ευρωπαϊκό κράτος μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Κοινότητας».

Το άρθρο ΣΤ της συνθήκης του Μάαστριχτ προσθέτει ότι τα κράτη μέλη θα έχουν «κυβερνητικά συστήματα [που θα] βασίζονται σε δημοκρατικές αρχές».

β) Τα κριτήρια της Κοπεγχάγης

Το 1993, ύστερα από αιτήσεις των πρώην κομμουνιστικών κρατών να προσχωρήσουν στην Ένωση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε τα τρία κριτήρια τα οποία θα πρέπει να πληροί ένα κράτος προκειμένου να γίνει μέλος της ΕΕ. Πριν από την προσχώρησή τους, τα νέα μέλη πρέπει να διαθέτουν τα εξής:

- σταθερούς θεσμούς που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων,
- λειτουργική οικονομία της αγοράς και ικανότητα αντιμετώπισης της ανταγωνιστικής πίεσης και των δυνάμεων της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης,
- ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων ενός μέλους, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης. Θα πρέπει να διαθέτουν δημόσια διοίκηση ικανή να εφαρμόζει και να διαχειρίζεται τη νομοθεσία της ΕΕ στην πράξη.

γ) Η διαδικασία προσχώρησης

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται ανάμεσα στην εκάστοτε υποψήφια χώρα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία εκπροσωπεί την ΕΕ. Όταν ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις, η έγκριση για την προσχώρηση μιας νέας χώρας στην ΕΕ πρέπει να είναι ομόφωνη από τα ήδη υπάρχοντα κράτη μέλη που συνέρχονται στο Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να δώσει τη συγκατάθεσή του με θετική ψήφο από την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Όλες οι συνθήκες προσχώρησης πρέπει να επικυρωθούν

από τα κράτη μέλη και τα υποψήφια κράτη μέλη σύμφωνα με τις συνταγματικές διαδικασίες του εκάστοτε κράτους.

Κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων οι υποψήφιας χώρες λαμβάνουν βοήθεια από την ΕΕ, ώστε να μπορέσουν πιο εύκολα να συμβαδίσουν με τα κράτη μέλη σε οικονομικό επίπεδο. Για τη διεύρυνση των δέκα το 2004, το χρηματοδοτικό πακέτο των 41 δισ. EUR είχε σκοπό τη χρηματοδότηση διαρθρωτικών έργων προκειμένου τα νέα κράτη να πληρούν τα κριτήρια ένταξης.

III. Πόσο μεγάλη μπορεί να γίνει η ΕΕ;

α) Γεωγραφικά σύνορα

Οι δημόσιες συζητήσεις σχετικά με την επικύρωση της συνταγματικής συνθήκης της ΕΕ που πραγματοποιήθηκαν στα περισσότερα κράτη μέλη έδειξαν ότι πολλοί Ευρωπαίοι είχαν κάποιες ανησυχίες για

Το «Μαργαριτάρι της Αδριατικής», το Ντουμπρόβνικ στην Κροατία

τα τελικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακόμα και για την ταυτότητά της. Δεν υπάρχουν απλές απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα, ιδίως από τη στιγμή που κάθε χώρα έχει διαφορετικά γεωπολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Οι χώρες της Βαλτικής και η Πολωνία υποστηρίζουν την υποψηφιότητα της Ουκρανίας. Η πιθανή ένταξη της Τουρκίας

θα εγείρει το ερώτημα της θέσης κάποιων χωρών στην περιοχή του Καυκάσου, όπως η Γεωργία και η Αρμενία, σε σχέση με την ΕΕ.

Παρόλο που πληρούν τις προϋποθέσεις προσχώρησης, η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Ελβετία και το Λιχτενστάιν δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί η κοινή γνώμη σε αυτές τις χώρες τάσσεται κατά της ένταξης.

Η πολιτική κατάσταση στη Λευκορωσία και η στρατηγική θέση της Μολδαβίας συνεχίζουν να αποτελούν εμπόδια. Είναι προφανές ότι η υποψηφιότητα της Ρωσίας θα δημιουργούσε μη αποδεκτές ανισορροπίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τόσο πολιτικά όσο και γεωγραφικά.

β) Διοικητικοί περιορισμοί

Επιπλέον, οι τρέχοντες κανόνες προσχώρησης, όπως ορίζονται στη συνθήκη της Νίκαιας από το 2003, θέτουν το θεσμικό πλαίσιο για μια Ένωση που δεν θα ξεπερνάει τα 27 μέλη. Για να ξεπεραστεί αυτό το όριο απαιτείται μια νέα διακυβερνητική συμφωνία για τις σχέσεις ανάμεσα στα κράτη μέλη σε αυτούς τους θεσμούς.

Η ικανότητα της Ένωσης να λειτουργεί σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές των συνθηκών (βλέπε κεφάλαιο 4: «Πώς λειτουργεί η ΕΕ;») θα περιοριστεί αν τα κράτη μέλη είναι περισσότερα από 30. Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων θα πρέπει να επανεξετάζονται διεξοδικά ώστε να αποφευχθεί η παράλυση και προκειμένου η ΕΕ να διατηρήσει την ικανότητα δράσης.

Έπειτα, υπάρχουν ευαίσθητα θέματα όπως η χρήση των επίσημων γλωσσών. Η ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας αύξησαν τις επίσημες γλώσσες σε 23. Η διεύρυνση της Ένωσης δεν πρέπει να κάνει τους απλούς ανθρώπους να αισθάνονται ότι η εθνική ή η τοπική τους ταυτότητα χάνεται μέσα σε μια τυποποιημένη ΕΕ.

IV. Υποψήφιος και μη υποψήφιος χώρες

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δύο παράλληλες πολιτικές για το χειρισμό των σχέσεών της με τους γείτονές της, ανάλογα με το αν αυτοί βρίσκονται στην τρέχουσα λίστα πιθανών υποψηφίων μελών ή όχι.

- **Οι συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης** δίνουν τη δυνατότητα σε κάποια χώρα να γίνει μέλος της ΕΕ στο τέλος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Οι πρώτες συμφωνίες αυτού του τύπου έχουν ήδη συναφθεί με την Κροατία και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Ακολούθησε η Αλβανία. Άλλες πιθανές υποψήφιος χώρες σε αυτό το πλαίσιο είναι η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και η Σερβία.

Σύμφωνα με την **ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας**, η ΕΕ έχει συμφωνίες εμπορίου και συνεργασίας με κράτη της νότιας Μεσογείου και του βορείου Καυκάσου που δεν είναι μέλη της, καθώς και με χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η μελλοντική σχέση των οποίων με την Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει αδιευκρίνιστη.

4. Πώς λειτουργεί η ΕΕ;

- Το Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο εκπροσωπεί τα κράτη μέλη, είναι το κύριο θεσμικό όργανο της ΕΕ που λαμβάνει αποφάσεις. Όταν συνέρχεται σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων ονομάζεται Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ρόλος του οποίου είναι να δώσει στην ΕΕ πολιτική ώθηση για καίρια θέματα.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο αντιπροσωπεύει τους πολίτες, κατέχει από κοινού με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη νομοθετική και τη δημοσιονομική εξουσία.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία προασπίζει το κοινό συμφέρον της ΕΕ, είναι το κύριο εκτελεστικό όργανο. Έχει το δικαίωμα να προτείνει νομοθετικές πράξεις και να διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ.

Ι. Διαδικασία λήψης αποφάσεων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κάτι περισσότερο από μια απλή συνομοσπονδία χωρών, αλλά δεν είναι ομοσπονδιακό κράτος. Στην πραγματικότητα, είναι ένας νέος τύπος δομής που δεν ανήκει σε καμία παραδοσιακή νομοθετική κατηγορία. Το πολιτικό της σύστημα είναι μοναδικό στην ιστορία και εξελίσσεται συνεχώς για περισσότερα από 50 χρόνια.

Οι συνθήκες (γνωστές ως «πρωτογενής» νομοθεσία) αποτελούν τη βάση για πάρα πολλές νομοθετικές πράξεις (γνωστές ως «παράγωγο δίκαιο») που

έχουν άμεση επίπτωση στην καθημερινή ζωή των πολιτών της ΕΕ. Το παράγωγο δίκαιο αποτελείται κυρίως από κανονισμούς, οδηγίες και συστάσεις που έχουν εγκριθεί από τα ευρωπαϊκά όργανα.

Αυτοί οι νόμοι, μαζί με τις πολιτικές της ΕΕ γενικά, είναι αποτέλεσμα αποφάσεων που λαμβάνει το θεσμικό τρίγωνο, το οποίο αποτελείται από το Συμβούλιο (που αντιπροσωπεύει τα κράτη μέλη), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (που αντιπροσωπεύει τους πολίτες) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ένα ανεξάρτητο πολιτικό όργανο που προασπίζει το συλλογικό ευρωπαϊκό συμφέρον).

α) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (γνωστό και ως Συμβούλιο Υπουργών) είναι το κύριο θεσμικό όργανο της ΕΕ που λαμβάνει αποφάσεις. Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ ασκεί εκ περιτροπής την προεδρία του Συμβουλίου για ένα εξάμηνο. Σε κάθε σύνοδο του Συμβουλίου συμμετέχει ένας υπουργός από κάθε χώρα της ΕΕ. Το ποιοι υπουργοί παρευρίσκονται σε κάθε συνεδρίαση εξαρτάται από το θέμα της ημερήσιας διάταξης: εξωτερική πολιτική, γεωργία, βιομηχανία, μεταφορές, περιβάλλον κ.λπ.

Το Συμβούλιο κατέχει νομοθετική εξουσία, την οποία ασκεί από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σύμφωνα με τη «διαδικασία συναπόφασης». Επιπλέον, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο κατέχουν από κοινού την ευθύνη για την έγκριση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Επίσης, το Συμβούλιο συνάπτει διεθνείς συμφωνίες που έχει διαπραγματευτεί η Επιτροπή.

© EC

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: η ψήφος του είναι δική σας επιλογή

Αριθμός ψήφων που διαθέτει κάθε χώρα στο Συμβούλιο

Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο	29
Ισπανία και Πολωνία	27
Ρουμανία	14
Κάτω Χώρες	13
Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία και Πορτογαλία	12
Αυστρία, Βουλγαρία και Σουηδία	10
Δανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία και Φινλανδία	7
Εσθονία, Κύπρος, Λεττονία, Λουξεμβούργο και Σλοβενία	4
Μάλτα	3

Σύνολο: 345

Για να επιτευχθεί ειδική πλειοψηφία απαιτούνται τουλάχιστον 255 από τις 345 ψήφους (73,9 %).
Επιπλέον:

- η πλειοψηφία των κρατών μελών (σε μερικές περιπτώσεις τα δύο τρίτα) πρέπει να εγκρίνει την απόφαση, και
- οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει να επιβεβαιωθεί ότι οι θετικές ψήφοι αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 62 % του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης.

Σύμφωνα με τις συνθήκες, το Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του είτε με απλή πλειοψηφία, είτε με «ειδική πλειοψηφία», είτε με ομοφωνία, ανάλογα με το θέμα της απόφασης.

Για σημαντικά θέματα, όπως η τροποποίηση των συνθηκών, η θέσπιση μιας νέας κοινής πολιτικής ή η έγκριση προσχώρησης μιας νέας χώρας στην Ένωση, το Συμβούλιο πρέπει να αποφασίζει ομόφωνα.

Στις περισσότερες από τις υπόλοιπες περιπτώσεις, απαιτείται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία. Αυτό σημαίνει ότι μια απόφαση του Συμβουλίου εγκρίνεται αν συγκεντρώσει υπέρ της έναν καθορισμένο ελάχιστο αριθμό ψήφων. Ο αριθμός των ψήφων που αντιστοιχεί σε κάθε χώρα της ΕΕ αντανακλά σε γενικές γραμμές το μέγεθος του πληθυσμού της.

Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** συνέρχεται, καταρχήν, τέσσερις φορές το χρόνο. Στις συνόδους του προεδρεύει ο πρόεδρος ή ο πρωθυπουργός του κράτους που ασκεί την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συμμετέχει ως πλήρες μέλος.

Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανακηρύχθηκε επίσημα σε όργανο που χαράζει τις βασικές πολιτικές της Ένωσης και ανατέθηκε σε αυτό η εξουσία να ρυθμίζει τα δύσκολα

ζητήματα για τα οποία δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία οι υπουργοί που συνέρχονται στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αντιμετωπίζει επείγοντα διεθνή ζητήματα μέσω της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), η οποία επιτρέπει στην ΕΕ να εκφράζεται με μία φωνή όσον αφορά τα θέματα διπλωματίας.

β) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το εκλεγμένο όργανο που αντιπροσωπεύει τους πολίτες της ΕΕ. Ασκεί πολιτική εποπτεία στις δραστηριότητες της ΕΕ και συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία. Από το 1979, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΜΕΚ) εκλέγονται άμεσα, με καθολική ψηφοφορία, κάθε πέντε έτη.

Αριθμός μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ανά χώρα, 2007–2009

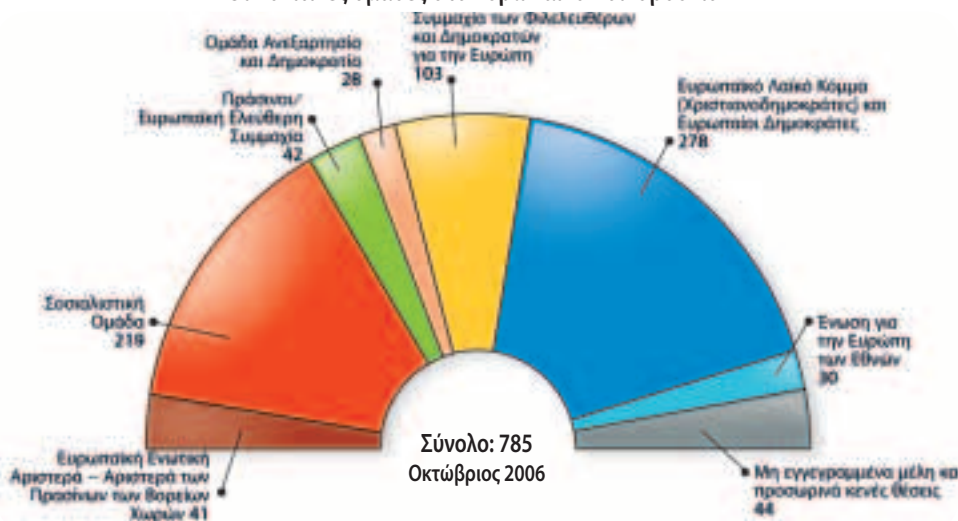
Αυστρία	18
Βέλγιο	24
Βουλγαρία	18
Γαλλία	78
Γερμανία	99
Δανία	14
Ελλάδα	24
Εσθονία	6
Ηνωμένο Βασίλειο	78
Ιρλανδία	13
Ισπανία	54
Ιταλία	78
Κάτω Χώρες	27
Κύπρος	6
Λεττονία	9
Λιθουανία	13
Λουξεμβούργο	6
Μάλτα	5
Ουγγαρία	24
Πολωνία	54
Πορτογαλία	24
Ρουμανία	35
Σλοβακία	14
Σλοβενία	7
Σουηδία	19
Τσεχική Δημοκρατία	24
Φινλανδία	14
Σύνολο	785

Συνήθως, οι σύνοδοι ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο και οι οποιοσδήποτε έκτακτες σύνοδοι στις Βρυξέλλες. Το Κοινοβούλιο έχει 20 επιτροπές, οι οποίες διεκπεραιώνουν το προπαρασκευαστικό έργο για τις συνόδους ολομέλειας και ορισμένες πολιτικές ομάδες που συνήθως συνεδριάζουν στις Βρυξέλλες. Η Γενική Γραμματεία εδρεύει στο Λουξεμβούργο και τις Βρυξέλλες.

Το Κοινοβούλιο συμμετέχει στο νομοθετικό έργο της ΕΕ σε τρία επίπεδα:

- Σύμφωνα με τη διαδικασία «**συνεργασίας**», η οποία θεσπίστηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1987, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να εκφράσει τη γνώμη του για τα σχέδια οδηγιών και κανονισμών που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την οποία μπορεί να ζητηθεί να τροποποιήσει τις προτάσεις της για να λάβει υπόψη τη γνώμη του Κοινοβουλίου.
- Από το 1987, υφίσταται επίσης η διαδικασία της «**σύμφωνης γνώμης**», βάσει της οποίας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να εκφράσει τη σύμφωνη γνώμη του για διεθνείς συμφωνίες τις οποίες διαπραγματεύεται η Επιτροπή και για οποιαδήποτε πρόταση διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η συνθήκη του Μάαστριχτ, το 1992, εισήγαγε τη διαδικασία «**συναπόφασης**», η οποία παρέχει στο Κοινοβούλιο τις ίδιες εξουσίες με το Συμβούλιο όταν εκδίδονται νομοθετικές πράξεις για ένα σύνολο σημαντικών θεμάτων που περιλαμβάνουν

Οι πολιτικές ομάδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων, την εσωτερική αγορά, την εκπαίδευση, την έρευνα, το περιβάλλον, τα διευρωπαϊκά δίκτυα, την υγεία, τον πολιτισμό, την προστασία των καταναλωτών κ.λπ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει την εξουσία να απορρίψει μια προταθείσα νομοθετική πράξη σε αυτούς τους τομείς αν η απόλυτη πλειοψηφία των μελών του καταψηφίσει την «κοινή θέση» του Συμβουλίου. Η Συνθήκη προβλέπει διαδικασία συνδιαλλαγής.

Επιπλέον, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο φέρουν από κοινού την ευθύνη για την έγκριση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Το Κοινοβούλιο μπορεί να απορρίψει τον προτεινόμενο προϋπολογισμό, όπως έχει κάνει αρκετές φορές. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ολόκληρη η διαδικασία του προϋπολογισμού πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει το σχέδιο του προϋπολογισμού, το οποίο στη συνέχεια συζητείται στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο έχει χρησιμοποιήσει πλήρως την εξουσία του στον τομέα του προϋπολογισμού για να επηρεάσει τις πολιτικές αποφάσεις της ΕΕ.

Επίσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί δημοκρατικό έλεγχο επί της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει την εξουσία να αποπέμψει την Επιτροπή ψηφίζοντας πρόταση δυσπιστίας εις βάρος της. Για την απόφαση αυτή απαιτείται πλειοψηφία δύο τρίτων. Ελέγχει, επίσης, την τρέχουσα διαχείριση των πολιτικών της ΕΕ υποβάλλοντας προφορικές και γραπτές ερωτήσεις στην Επιτροπή και το Συμβούλιο. Τέλος, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υποβάλλει έκθεση στο Κοινοβούλιο σχετικά με τις αποφάσεις που λαμβάνει το Συμβούλιο.

γ) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το τρίτο από τα θεσμικά όργανα που διευθύνουν και διοικούν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα μέλη της διορίζονται για μια περίοδο πέντε ετών με συμφωνία ανάμεσα στα κράτη μέλη, η οποία υπόκειται στην έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Επιτροπή είναι υπόλογη στο Κοινοβούλιο και ολόκληρη η Επιτροπή οφείλει να παραιτηθεί, εάν το Κοινοβούλιο ψηφίσει πρόταση δυσπιστίας εναντίον της.

Από το 2004, η Επιτροπή αποτελείται από έναν επίτροπο από κάθε κράτος μέλος.

Η Επιτροπή χαιρεί ενός ουσιαστικού βαθμού ανεξαρτησίας όσον αφορά την άσκηση των εξουσιών

της. Αποστολή της είναι να προασπίζει το κοινό συμφέρον, που σημαίνει ότι δεν πρέπει να δέχεται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση κράτους μέλους. Ως «θεματοφύλακας των συνθηκών» οφείλει να διασφαλίζει την εφαρμογή των κανονισμών και των οδηγιών που εκδίδουν το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο στα κράτη μέλη. Σε αντίθετη περίπτωση, η Επιτροπή μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο κατά οποιοδήποτε μέρους διαπράττει παράβαση προκειμένου να το υποχρεώσει να συμμορφωθεί με τη νομοθεσία της ΕΕ.

Ως το εκτελεστικό όργανο της ΕΕ, η Επιτροπή εκτελεί τις αποφάσεις που λαμβάνει το Συμβούλιο σε τομείς όπως η κοινή γεωργική πολιτική. Είναι υπεύθυνη για την άσκηση των κοινών πολιτικών της ΕΕ στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογίας, της υπερπόντιας αναπτυξιακής βοήθειας, της περιφερειακής ανάπτυξης κ.λπ. Επίσης, διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό για τη άσκηση των πολιτικών αυτών.

Η Επιτροπή στηρίζεται από μια δημόσια διοίκηση που αποτελείται από 36 γενικές διευθύνσεις (ΓΔ) και υπηρεσίες, οι οποίες εδρεύουν κυρίως στις Βρυξέλλες και το Λουξεμβούργο.

II. Άλλα όργανα και φορείς

α) Το Δικαστήριο

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με έδρα το Λουξεμβούργο αποτελείται από έναν δικαστή από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ και επικουρείται από οκτώ γενικούς εισαγγελέις. Τα μέλη του διορίζονται με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των κρατών μελών για περίοδο έξι ετών. Η ανεξαρτησία τους είναι εγγυημένη. Αποστολή του Δικαστηρίου είναι να διασφαλίζει την τήρηση του δικαίου της ΕΕ και την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των συνθηκών.

β) Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο στο Λουξεμβούργο θεσπίστηκε το 1975. Αποτελείται από ένα μέλος από κάθε χώρα της ΕΕ που διορίζεται για διάστημα έξι ετών με συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών ύστερα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ελέγχει τη νομιμότητα και την κανονικότητα της πραγματοποίησης των εσόδων και δαπανών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξακριβώνει τη χρηστή διαχείριση του προϋπολογισμού της.

© Marcy Maloy/Photodisc Red/Getty Images

Το Δικαστήριο διασφαλίζει ότι τηρείται η ευρωπαϊκή νομοθεσία — για παράδειγμα, έχει παρέμβει προκειμένου να εξασφαλίσει στις μητέρες δίκαιη μεταχείριση όταν επιστρέφουν στην εργασία τους

εγγυήσεις για την ενίσχυση των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών της ΕΕ και για να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να γίνουν πιο ανταγωνιστικές.

στ) Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), που εδρεύει στη Φραγκφούρτη, είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του ευρώ και της νομισματικής πολιτικής της ΕΕ [βλέπε κεφάλαιο 7: «Η οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ) και το ευρώ»].

γ) Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Όταν λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με κάποιους τομείς πολιτικής, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ). Τα μέλη της αντιπροσωπεύουν τις διάφορες ομάδες οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων που όλες μαζί συναποτελούν την «οργανωμένη κοινωνία των πολιτών» και διορίζονται από το Συμβούλιο για τετραετή θητεία.

δ) Η Επιτροπή των Περιφερειών

Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) ιδρύθηκε με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελείται από αντιπροσώπους περιφερειακής και τοπικής διακυβέρνησης που προτείνονται από τα κράτη μέλη και διορίζονται από το Συμβούλιο για τετραετή θητεία. Βάσει της Συνθήκης, το Συμβούλιο και η Επιτροπή οφείλουν να συμβουλευούνται την ΕτΠ για θέματα που αφορούν τις περιφέρειες και η ΕτΠ μπορεί επίσης να εκδίδει γνωμοδοτήσεις με δική της πρωτοβουλία.

ε) Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ), που εδρεύει στο Λουξεμβούργο, χορηγεί δάνεια και

5. Με τι ασχολείται η ΕΕ;

- *Η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής —τον οικονομικό, τον κοινωνικό, τον ρυθμιστικό και τον δημοσιονομικό— όπου η δράση της είναι προς όφελος των κρατών μελών. Σε αυτές περιλαμβάνονται:*
 - *πολιτικές αλληλεγγύης (γνωστές και ως πολιτικές συνοχής) σε περιφερειακά, γεωργικά και κοινωνικά ζητήματα,*
 - *πολιτικές καινοτομίας, οι οποίες φέρνουν επίκαιρες τεχνολογίες σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η έρευνα και η ανάπτυξη (E & A) και η ενέργεια.*
- *Η Ένωση χρηματοδοτεί αυτές τις πολιτικές με ετήσιο προϋπολογισμό άνω των 120 δισ. EUR, ποσό που καταβάλλεται ως επί το πλείστον από τα κράτη μέλη. Αυτό αντιπροσωπεύει μια μικρή μονό αναλογία του συλλογικού πλούτου της ΕΕ (το πολύ 1,24 % του κοινού μεικτού εθνικού εισοδήματος όλων των κρατών μελών).*

I. Πολιτικές συνοχής

Κύριος στόχος των πολιτικών συνοχής είναι να ενισχύσουν την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς (βλέπε κεφάλαιο 6: «Η ενιαία αγορά») και να αποκαταστήσουν οποιεσδήποτε ανισορροπίες μέσω διαρθρωτικών μέτρων, ώστε να βοηθήσουν περιοχές που υστερούν ως προς την ανάπτυξη ή βιομηχανικούς τομείς που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Η ανάγκη για συνοχή ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ και ανάμεσα στις περιφέρειες αυξήθηκε ακόμα περισσότερο μετά την πρόσφατη ένταξη δώδεκα νέων μελών με επίπεδο εισοδήματος αρκετά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η ΕΕ πρέπει επίσης να βοηθήσει στην αναδιάρθρωση συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας, οι οποίοι επηρεάστηκαν αρνητικά από τον ταχέως αναπτυσσόμενο διεθνή ανταγωνισμό.

α) Περιφερειακή ενίσχυση

Η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ βασίζεται στη μεταφορά κεφαλαίων από τις πλούσιες χώρες στις φτωχές. Τα χρήματα χρησιμοποιούνται για να ενισχύσουν την ανάπτυξη περιοχών που υστερούν, να αναζωογονήσουν βιομηχανικές περιοχές που βρίσκονται σε ύφεση, να βοηθήσουν τη νεολαία και τους μακροχρόνια ανέργους να βρουν απασχόληση, να εκσυγχρονίσουν τη γεωργία και να βοηθήσουν τις λιγότερο ευνοημένες αγροτικές περιοχές.

Τα κεφάλαια που προορίζονται για περιφερειακή δράση στον προϋπολογισμό των ετών 2007–2013 εστιάζουν σε τρεις στόχους.

- **Σύγκλιση.** Στόχος εδώ είναι η ενίσχυση των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών και περιοχών να πλησιάσουν γρηγορότερα τον μέσο όρο της ΕΕ, βελτιώνοντας τις συνθήκες ανάπτυξης και απασχόλησης. Αυτό μπορεί να γίνει με επένδυση στο φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο, στην καινοτομία, στην κοινωνία της γνώσης, στην προσαρμογή στις αλλαγές, στο περιβάλλον και την αποτελεσματική διοικητική διαχείριση.
- **Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση.** Στόχος είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, του επιπέδου απασχόλησης και της ελκυστικότητας περιοχών πέραν των λιγότερο αναπτυγμένων. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι απαραίτητη η πρόβλεψη των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών και η προώθηση των καινοτομιών, της επιχειρηματικότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της προσβασιμότητας, της προσαρμοστικότητας και της ανάπτυξης αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς.
- **Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία.** Αποστολή της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας είναι η αύξηση της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Βασικός στόχος της είναι η εξεύρεση κοινών λύσεων για κοινά προβλήματα μεταξύ γειτονικών αρχών για θέματα όπως η αστική, η αγροτική και η παράκτια ανάπτυξη, η ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων και των δικτύων ανάμεσα σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Οι παραπάνω στόχοι θα χρηματοδοτηθούν από συγκεκριμένα κεφάλαια της ΕΕ, τα οποία θα συ-

μπληρώνουν ή θα δημιουργούν κίνητρα για επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα και από τις εθνικές και περιφερειακές διοικήσεις. Τα κεφάλαια αυτά είναι γνωστά ως διαρθρωτικά ταμεία και Ταμείο Συνοχής.

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** είναι το πρώτο διαρθρωτικό ταμείο που προσφέρει χρηματοδοτική κάλυψη για την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, μειώνοντας τις διαφορές ανάμεσα στις περιφέρειες και στηρίζοντας τη διαρθρωτική ανάπτυξη και την προσαρμογή των περιφερειακών οικονομιών, συμπεριλαμβανομένης και της αναδιάρθρωσης των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε ύφεση.

Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤα)**, το δεύτερο διαρθρωτικό ταμείο, παρέχει χρηματοδοτική ενίσχυση για επαγγελματική κατάρτιση και για πρωτοβουλίες που αφορούν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Παράλληλα με τα διαρθρωτικά ταμεία υπάρχει το **Ταμείο Συνοχής**, το οποίο χρηματοδοτεί υποδομές μεταφορών και περιβαλλοντικά προγράμματα σε χώρες της ΕΕ με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κατώτερο του 90 % του μέσου όρου της ΕΕ.

β) Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ)

Οι στόχοι της ΚΓΠ, όπως ορίζονται στη συνθήκη της Ρώμης του 1957, έχουν ως επί το πλείστον επιτευχθεί: εξασφαλίστηκε ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο για την αγροτική κοινότητα, οι αγορές σταθεροποιήθηκαν, τα αγαθά φτάνουν στους καταναλωτές σε λογικές τιμές, η αγροτική υποδομή εκσυγχρονίστηκε. Άλλα μέτρα που εγκρίθηκαν κατά καιρούς είχαν επίσης επιτυχία. Οι καταναλωτές απολαμβάνουν την ασφάλεια εφοδιασμού και οι τιμές των γεωργικών προϊόντων παραμένουν σταθερές, χωρίς να επηρεάζονται από τις αυξομειώσεις των τιμών στη διεθνή αγορά. **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΓΠΕ)** είναι το όνομα του προϋπολογισμού για την ΚΓΠ.

Ωστόσο, η ΚΓΠ είναι θύμα της ίδιας της επιτυχίας. Η παραγωγή ξεπέρασε την κατανάλωση και το γεγονός αυτό επιβάρυνε σε μεγάλο βαθμό τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Προκειμένου να επιλυθεί το πρόβλημα, η γεωργική πολιτική έπρεπε να επαναπροσδιοριστεί. Η μεταρρύθμιση αυτή έχει αρχίσει να αποδίδει καρπούς. Η παραγωγή περιορίστηκε. Οι αγρότες παρακινούνται να ακολουθήσουν βιώσιμες γεωργικές πρακτικές και να προστατεύσουν

© Chris Windsor/PhotoDisc Red/Getty Images

Παραγωγή του φαγητού που καταναλώνουμε: η ποιότητα είναι εξίσου σημαντική με την ποσότητα.

το περιβάλλον, να διαφυλάξουν το φυσικό τοπίο και να συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας των τροφίμων.

Ο νέος ρόλος της γεωργικής κοινότητας είναι να εξασφαλίσει ένα συγκεκριμένο βαθμό οικονομικής δραστηριότητας σε κάθε αγροτική περιοχή και να διαφυλάξει την πολυμορφία του ευρωπαϊκού τοπίου. Αυτή η πολυμορφία και η αναγνώριση ενός «αγροτικού τόπου ζωής»—όπου οι άνθρωποι ζουν σε αρμονία με τη γη—είναι σημαντικά στοιχεία της ταυτότητας της Ευρώπης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) να εστιάσει ακόμη περισσότερο στην ποιότητα των τροφίμων, στην αρχή της προφύλαξης και την καλή μεταχείριση των ζώων. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ξεκινήσει μεταρρύθμιση της αλιευτικής της πολιτικής. Στόχος εδώ είναι ο περιορισμός της αλιευτικής ικανότητας του στόλου της ΕΕ, η διατήρηση των αλιευτικών πόρων και η παροχή οικονομικής ενίσχυσης στην αλιευτική κοινότητα για την ανάπτυξη άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.

γ) Η κοινωνική διάσταση

Στόχος της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ είναι η εξάλειψη των πιο φανερών ανισοτήτων στην ευρωπαϊκή κοινωνία. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤα) ιδρύθηκε το 1961 με σκοπό τη δημιουργία

θέσεων εργασίας και τη διευκόλυνση των εργαζομένων προκειμένου να μετακινούνται από μια μορφή απασχόλησης ή/και από μια γεωγραφική περιοχή σε μια άλλη.

Η ΕΕ δεν σκοπεύει να βελτιώσει τις κοινωνικές συνθήκες στην Ευρώπη μόνο μέσω της οικονομικής ενίσχυσης. Η χρηματική βοήθεια από μόνη της δεν θα ήταν ποτέ δυνατό να επιλύσει όλα τα προβλήματα που οφείλονται στην οικονομική ύφεση ή στην περιφερειακή υποανάπτυξη. Τα δυναμικά αποτελέσματα της ανάπτυξης πρέπει, πάνω από όλα, να προάγουν την κοινωνική πρόοδο. Αυτό συμβαδίζει με τη νομοθεσία, η οποία εγγυάται ένα στέρεο σύνολο ελάχιστων δικαιωμάτων. Μερικά από αυτά τα δικαιώματα ορίστηκαν στις συνθήκες, π.χ. το δικαίωμα των γυναικών και των αντρών σε ίση αμοιβή για ίση εργασία. Άλλα διατυπώνονται σε οδηγίες που αφορούν την προστασία των εργαζομένων (υγεία και ασφάλεια στο χώρο εργασίας) και τα στοιχειώδη πρότυπα ασφαλείας.

Το 1991, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ ενέκρινε τον **κοινοτικό χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων** που ορίζει τα δικαιώματα όλων των εργαζομένων εντός της ΕΕ: την ελεύθερη κυκλοφορία, τη δίκαιη αμοιβή, τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την κοινωνική προστασία, το δικαίωμα να συγκροτούν ενώσεις και να πραγματοποιούν συλλογικές διαπραγματεύσεις, το δικαίωμα στην επαγγελματική κατάρτιση, την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, την ενημέρωση των εργαζομένων, τη διαβούλευση και τη συμμετοχή, την προστασία της υγείας και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας και την προστασία των ανηλίκων, των ηλικιωμένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τον Ιούνιο του 1997 στο Άμστερνταμ, αυτός ο χάρτης έγινε αναπόσπαστο κομμάτι της συνθήκης και ισχύει πλέον σε όλα τα κράτη μέλη.

II. Πολιτικές καινοτομίας

Οι δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αντικτυπο στην καθημερινή ζωή των πολιτών της καθώς αφορούν τις πραγματικές προκλήσεις της κοινωνίας: την προστασία του περιβάλλοντος, την υγεία, την τεχνολογική καινοτομία, την ενέργεια κ.λπ.

α) Το περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη

Ακρογωνιαίος λίθος της δραστηριότητας της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος είναι το πρόγραμμα δράσης με τίτλο «Περιβάλλον 2010: το μέλλον

μα, η επιλογή μας». Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει την περίοδο 2001 έως 2010 και εστιάζει στην ανάγνωση για:

- επιβράδυνση των κλιματικών αλλαγών και της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη,
- προστασία του φυσικού οικοτόπου και της άγριας πανίδας και χλωρίδας,
- αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με το περιβάλλον και την υγεία,
- διατήρηση των φυσικών πόρων και αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου του συγκεκριμένου προγράμματος και των πέντε προηγούμενων προγραμμάτων, και σε περισσότερα από 30 έτη θέσπισης προτύπων, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα προβλήματα είναι εξαιρετικά ποικίλα: ηχορρύπανση, απόβλητα, προστασία του φυσικού οικοτόπου, καυσαέριο, χημικά, εργατικά ατυχήματα, καθαριότητα των υδάτων κολύμβησης και δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου κέντρων πληροφοριών και βοήθειας για επείγοντα περιστατικά, το οποίο θα κινητοποιηθεί σε περίπτωση περιβαλλοντικής καταστροφής, όπως π.χ. πετρελαιοκηλίδες ή δασικές πυρκαγιές.

Πιο πρόσφατα, σε ένα σχέδιο δράσης για το περιβάλλον και την υγεία διατυπώθηκαν ανησυχίες για τις επιπτώσεις της ρύπανσης στην υγεία. Το σχέδιο δημιουργεί ένα σύνδεσμο ανάμεσα στην υγεία, στο περιβάλλον και την ερευνητική πολιτική.

Ο ευρωπαϊκός κανονισμός παρέχει το ίδιο επίπεδο ασφάλειας σε όλη την ΕΕ, αλλά είναι αρκετά ευέλικτος στο βαθμό που να λαμβάνει υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες. Επίσης, ενημερώνεται διαρκώς. Για παράδειγμα, αποφασίστηκε να τροποποιηθεί η νομοθεσία σχετικά με τη χρήση χημικών και να αντικατασταθούν οι προηγούμενοι κανόνες, οι οποίοι δημιουργήθηκαν αποσπασματικά, από ένα ενιαίο σύστημα για την καταχώριση, την αξιολόγηση και την αδειοδότηση των χημικών προϊόντων (REACH).

Αυτό το σύστημα βασίζεται σε μια κεντρική βάση δεδομένων την οποία θα διαχειρίζεται ένας νέος ευρωπαϊκός οργανισμός χημικών προϊόντων, με

έδρα το Ελσίνκι. Στόχος είναι η αποφυγή μόλυνσης του αέρα, του νερού, του εδάφους ή των κτιρίων, η συντήρηση της βιοποικιλότητας και η βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας των πολιτών της ΕΕ, διατηρώντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

© Andersen Ross/Digital Vision/Getty Images

Η έρευνα τροφοδοτεί την οικονομική ανάπτυξη

β) Τεχνολογική καινοτομία

Οι ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν τη διορατικότητα να αντιληφθούν ότι η μελλοντική ευημερία της Ευρώπης θα εξαρτιόταν από την ικανότητά της να παραμείνει πρωτοπόρος στον τομέα της τεχνολογίας. Αντιλήφθηκαν τα πλεονεκτήματα που θα προέκυπταν από την κοινή ευρωπαϊκή έρευνα. Έτσι, το 1958, παράλληλα με την ΕΟΚ, ίδρυσαν την **Ευρατόμ** — την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας. Στόχος της Ευρατόμ ήταν να δώσει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν από κοινού την πυρηνική ενέργεια για ειρηνικούς σκοπούς. Έτσι, ιδρύθηκε το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ), το οποίο αποτελείται από εννέα ερευνητικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα σε τέσσερις περιοχές: στην Ίσπρα (Ιταλία), στην Καρλσρούη (Γερμανία), στο Πέττεν (Κάτω Χώρες) και στην Γκέελ (Βέλγιο).

Ωστόσο, καθώς η καινοτομία επιταχύνονταν, η ευρωπαϊκή έρευνα έπρεπε να διαφοροποιηθεί, συνενώνοντας όσο το δυνατό περισσότερους επιστήμονες και ερευνητές. Η ΕΕ έπρεπε να βρει νέους τρόπους για να χρηματοδοτήσει το έργο τους και

νέες βιομηχανικές εφαρμογές για τις ανακαλύψεις τους.

Η κοινή έρευνα στο επίπεδο της ΕΕ έχει στόχο να συμπληρώσει τα εθνικά ερευνητικά προγράμματα. Εστιάζει σε έργα για τα οποία συνεργάζονται πολλά εργαστήρια από διάφορες χώρες της ΕΕ. Υποστηρίζει επίσης τη βασική έρευνα σε τομείς όπως η ελεγχόμενη θερμοπυρηνική σύντηξη (μια πιθανή ανεξάντλητη πηγή ενέργειας για τον 21ο αιώνα). Επιπλέον, προάγει την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη σε βασικές βιομηχανίες όπως εκείνη των ηλεκτρονικών και των υπολογιστών που αντιμετωπίζει σκληρό ανταγωνισμό από χώρες εκτός Ευρώπης.

Το βασικό μέσο χρηματοδότησης των ερευνών της ΕΕ είναι μια σειρά από προγράμματα-πλαίσια. Το **έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο ερευνητικής και τεχνολογικής ανάπτυξης** καλύπτει την περίοδο 2007–2013. Το μεγαλύτερο μερίδιο από τα 50 και πλέον δισ. EUR θα διατεθεί σε τομείς όπως η υγεία, τα τρόφιμα και η γεωργία, η τεχνολογία της πληροφορικής και των επικοινωνιών, οι ναυτεχνολογίες, το περιβάλλον, οι μεταφορές, η ασφάλεια, η επιστήμη του διαστήματος και οι κοινωνικοοικονομικές επιστήμες. Άλλα προγράμματα θα προάγουν ιδέες, πρόσωπα και δυνατότητες μέσω ερευνών στα σύνορα της γνώσης, υποστήριξη προς τους ερευνητές και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους και διεθνή συνεργασία.

γ) Ενέργεια

Το 80 % της ενέργειας που καταναλώνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέρχεται από ορυκτά καύσιμα — πετρέλαιο, φυσικό αέριο και άνθρακα. Ένα μεγάλο και αυξανόμενο ποσοστό αυτών των ορυκτών καυσίμων εισάγεται από περιοχές εκτός Ευρώπης. Επί του παρόντος, γίνεται εισαγωγή του 50 % του αερίου και του πετρελαίου και αυτό το ποσοστό μπορεί να αγγίξει το 70 % το 2030. Η ΕΕ, λοιπόν, θα είναι πιο ευάλωτη σε περίπτωση μείωσης των αποθεμάτων ή άνοδου των τιμών εξαιτίας διεθνών κρίσεων. Ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο είναι απαραίτητη η μείωση της κατανάλωσης των ορυκτών καυσίμων είναι για να αναστραφεί η διαδικασία υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Στο μέλλον, θα πρέπει να ληφθούν διάφορα μέτρα, όπως για παράδειγμα η εξοικονόμηση ενέργειας, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με πιο έξυπνη χρήση, με δημιουργία άλλων μορφών ενέργειας (και κυρίως ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ευρώπη) και με αύξηση της διεθνούς συνεργασίας. Η κατα-

Η αξιοποίηση των φυσικών πόρων του πλανήτη είναι ένας τρόπος καταπολέμησης των κλιματικών αλλαγών

νάλωση ενέργειας μπορεί να μειωθεί κατά ένα πέμπτο έως το 2020 αν οι καταναλωτές αλλάξουν τις συνήθειές τους και αν εκμεταλλευτούμε στο έπακρο τις τεχνολογίες που μπορούν να βελτιώσουν την εξοικονόμηση ενέργειας.

III. Πληρώνοντας για την Ευρώπη: ο προϋπολογισμός της ΕΕ

Για να χρηματοδοτήσει τις πολιτικές της, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ετήσιο προϋπολογισμό μεγαλύτερο από 120 δισ. EUR. Ο προϋπολογισμός αυτός χρηματοδοτείται από αυτό που αποκαλούμε «ίδιους πόρους» της ΕΕ, οι οποίοι δεν μπορούν να ξεπεράσουν ένα ποσό ανάλογο του 1,24 % του συνολικού μεικτού εθνικού εισοδήματος όλων των κρατών μελών.

Αυτοί οι πόροι προέρχονται κυρίως από:

- δασμούς που επιβάλλονται σε προϊόντα τα οποία εισάγονται από χώρες εκτός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών δασμών,
- ένα ποσοστό επί του ΦΠΑ που επιβάλλεται σε προϊόντα και υπηρεσίες στην ΕΕ,
- συνεισφορές από τα κράτη μέλη ανάλογα με τον πλούτο που τους αντιστοιχεί.

Κάθε ετήσιος προϋπολογισμός αποτελεί μέρος ενός επταετούς κύκλου προϋπολογισμού γνωστού ως «δημοσιονομική προοπτική». Οι δημοσιονομικές προοπτικές συντάσσονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και απαιτείται η ομόφωνη έγκρισή τους από όλα τα κράτη μέλη καθώς και διαπραγμάτευση και συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σύμφωνα με τη δημοσιονομική προοπτική 2007–2013, ο συνολικός προϋπολογισμός για την εν λόγω περίοδο ανέρχεται στα 864,4 δισ. EUR.

6. Η ενιαία αγορά

- Η ενιαία αγορά είναι ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι περιορισμοί μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το εμπόριο και τον ελεύθερο ανταγωνισμό εξαλείφθηκαν σταδιακά, με αποτέλεσμα να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο.
- Η ενιαία αγορά δεν αποτελεί ακόμα ενιαίο οικονομικό χώρο. Ορισμένοι τομείς της οικονομίας (δημόσιες υπηρεσίες) υπόκεινται ακόμα σε εθνικούς νόμους.
- Οι χώρες της ΕΕ είναι ακόμα σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνες για τη φορολογία και την κοινωνική πρόνοια.
- Η ενιαία αγορά ενισχύεται από πολλές σχετικές πολιτικές που έχει εφαρμόσει η ΕΕ όλα αυτά τα χρόνια. Σκοπός των πολιτικών αυτών είναι να διασφαλίσουν ότι η απελευθέρωση της αγοράς θα ωφελήσει όσο το δυνατό περισσότερες επιχειρήσεις και καταναλωτές.

I. Επίτευξη του στόχου του 1993

α) Τα όρια της ενιαίας αγοράς

Η συνθήκη του 1957 με την οποία θεσπίστηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα κατήργησε τους τελωνειακούς φραγμούς εντός της Κοινότητας και καθιέρωσε ένα κοινό δασμολόγιο για τα αγαθά που προέρχονταν από χώρες που δεν ανήκαν στην ΕΟΚ. Ο στόχος επετεύχθη την 1η Ιουλίου 1968.

Ωστόσο, οι δασμοί δεν είναι παρά μόνο μια πλευρά των προστατευτικών εμποδίων απέναντι στο διασυνοριακό εμπόριο. Τη δεκαετία του 1970 άλλοι εμπορικοί φραγμοί παρεμπόδισαν την πλήρη επίτευξη της ενιαίας αγοράς. Τεχνικά πρότυπα, κανόνες υγιεινής και ασφάλειας, εθνικοί κανονισμοί σχετικά με το δικαίωμα εξάσκησης συγκεκριμένων επαγγελματιών και συναλλαγματικοί έλεγχοι περιόριζαν την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών και κεφαλαίων.

β) Ο στόχος του 1993

Το Ιούνιο του 1985, η Επιτροπή, με τότε πρόεδρο τον Ζακ Ντελόρ, δημοσίευσε μια λευκή βίβλο με την οποία επεδίωκε να καταργήσει, εντός επτά ετών, κάθε φυσικό, τεχνικό και φορολογικό φραγμό που παρακώλυε την κυκλοφορία εντός της Κοινότητας. Στόχος ήταν η βιομηχανική και εμπορική διεύρυνση μέσα σε έναν μεγάλο, ενωμένο οικονομικό χώρο σε σύγκριση με την αμερικανική αγορά.

Η ενιαία αγορά έγινε πραγματικότητα χάρη στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία τέθηκε σε εφαρ-

μογή τον Ιούλιο του 1987. Στους όρους της συμπεριλαμβάνονταν:

- η αύξηση των εξουσιών της Κοινότητας σε κάποιους τομείς πολιτικής (κοινωνική πολιτική, έρευνα, περιβάλλον),
- η σταδιακή εδραίωση μιας ενιαίας αγοράς μέχρι το 1992, μέσω ενός κολοσσιαίου νομοθετικού προγράμματος που περιλάμβανε την έγκριση εκατοντάδων οδηγιών και κανονισμών,
- η συχνότερη χρήση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο Υπουργών.

II. Η σημερινή κατάσταση της ενιαίας αγοράς

α) Φυσικοί φραγμοί

Όλοι οι συνοριακοί έλεγχοι προϊόντων εντός της ΕΕ έχουν καταργηθεί, όπως και οι τελωνειακοί έλεγχοι των ατόμων. Τυχαίοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι (στα πλαίσια της μάχης κατά του εγκλήματος και των ναρκωτικών) πραγματοποιούνται ακόμα από την αστυνομία όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Η συμφωνία του Σένγκεν, η οποία υπογράφηκε το 1985 από μια πρώτη ομάδα κρατών μελών της ΕΕ και στη συνέχεια επεκτάθηκε και στις υπόλοιπες (αν και το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν), διέπει τη συνεργασία των αστυνομικών δυνάμεων και μια κοινή πολιτική για το άσυλο και τη μετανάστευση, ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης κατάργηση των ελέγχων των ατόμων στα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ (βλέπε κεφάλαιο 10: «Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη»). Οι χώρες που έχουν προσχωρήσει από το 2004 και μετά εναρμονίζονται σταδιακά με τους κανόνες που ισχύουν στο χώρο Σένγκεν.

β) Τεχνικοί φραγμοί

Για την πλειοψηφία των προϊόντων, οι χώρες της ΕΕ έχουν υιοθετήσει την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των εθνικών κανόνων. Κάθε προϊόν το οποίο κατασκευάζεται και πωλείται νόμιμα σε ένα κράτος μέλος πρέπει να μπορεί να πωλείται και στις αγορές όλων των άλλων.

Χάρη στη αμοιβαία αναγνώριση ή την εναρμόνιση των εθνικών κανόνων σχετικά με την πρόσβαση σε ή την άσκηση συγκεκριμένων επαγγελματιών (νομικών, ιατρικών, τουριστικών, τραπεζικών, ασφαλιστικών κ.λπ.) κατέστη δυνατή η απελευθέρωση του τομέα των υπηρεσιών. Εντούτοις, η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων δεν έχει ολοκληρωθεί σε καμία περίπτωση. Εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια τα οποία δεν επιτρέπουν τη μετακίνηση των ατόμων από μια χώρα της ΕΕ σε μια άλλη ή την άσκηση ορισμένων επαγγελματιών σε αυτή.

Έχουν ληφθεί συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση της κυκλοφορίας των εργαζομένων και ειδικότερα για να διασφαλιστεί ότι εκπαιδευτικά διπλώματα και επαγγελματικά προσόντα (για υδραυλικούς, ξυλουργούς κ.λπ.) που έχουν αποκτηθεί σε μια χώρα της ΕΕ αναγνωρίζονται και σε όλες τις υπόλοιπες.

Το άνοιγμα των εθνικών αγορών υπηρεσιών έχει μειώσει το κόστος των υπεραστικών κλήσεων σε κλάσμα της τιμής που είχαν πριν από δέκα χρόνια. Με τη βοήθεια της νέας τεχνολογίας, το Διαδίκτυο χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο για τηλεφωνικές κλήσεις. Υπό την πίεση του ανταγωνισμού οι τιμές των οικονομικών αεροπορικών ναύλων μειώθηκαν σημαντικά.

γ) Φορολογικοί φραγμοί

Οι φορολογικοί φραγμοί μειώθηκαν χάρη στη μερική ευθυγράμμιση των εθνικών συντελεστών ΦΠΑ.

Η φορολογία κερδών κεφαλαίου ήταν το αντικείμενο της συμφωνίας ανάμεσα στα κράτη μέλη και ορισμένες άλλες χώρες (μεταξύ των οποίων η Ελβετία) που τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2005.

δ) Δημόσιες συμβάσεις

Οι δημόσιες συμβάσεις, ανεξάρτητα από την αρχή ανάθεσης, η οποία μπορεί να είναι εθνική, περιφερειακή ή τοπική, είναι πλέον ανοιχτές σε πλειοδότες από όλη την ΕΕ χάρη σε οδηγίες που διέπουν υπηρεσίες, παροχές και έργα σε πολλούς τομείς, μεταξύ των οποίων το νερό, η ενέργεια και οι τηλεπικοινωνίες.

III. Εργασίες σε εξέλιξη

α) Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μέχρι το 2005 ολοκληρώθηκε. Με αυτό το σχέδιο μειώνεται το κόστος δανεισμού για τις εταιρείες και τους καταναλωτές και προσφέρεται στους αποταμιευτές μεγάλη ποικιλία επενδυτικών προϊόντων—προγραμμάτων αποταμίευσης και συνταξιοδοτικών συστημάτων— που θα διατίθενται από ευρωπαϊό προμηθευτή της επιλογής τους. Επίσης μειώθηκαν οι επιβαρύνσεις που χρεώνουν οι τράπεζες για τις διασυνοριακές πληρωμές.

β) Διοικητικοί και τεχνικοί φραγμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία

Τα εμπόδια αυτά συνίστανται στη διστακτικότητα των χωρών της ΕΕ να αποδεχθούν τα πρότυπα και τους κανόνες των άλλων χωρών ή περιστασιακά να αναγνωρίσουν την ισοτιμία των επαγγελματικών τίτλων. Ο κατακερματισμός των εθνικών φορολογικών συστημάτων καθυστερεί επίσης την ολοκλήρωση και την αποτελεσματικότητα της αγοράς.

γ) Πειρατεία και απομίμηση

Απαιτείται προστασία για την πρόληψη της πειρατείας και της απομίμησης αυθεντικών προϊόντων της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολογίζει ότι τα εν λόγω εγκλήματα κοστίζουν στην ΕΕ χιλιάδες θέσεις εργασίας κάθε χρόνο. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών εργάζονται για να επεκταθεί η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

IV. Πολιτικές που θεμελιώνουν την ενιαία αγορά

α) Μεταφορές

Οι δραστηριότητες της ΕΕ έχουν ως βασικό στόχο την ελευθερία στην παροχή υπηρεσιών στις χερσαίες μεταφορές, ιδίως την ελεύθερη πρόσβαση στη διεθνή αγορά μεταφορών και την εισαγωγή εταιρειών μεταφορών εκτός ΕΕ στις εθνικές αγορές μεταφορών των κρατών μελών. Έχουν ληφθεί αποφάσεις για την εναρμόνιση των συνθηκών ανταγωνισμού στον τομέα των οδικών μεταφορών, ιδίως για τα προσόντα των εργαζομένων και την πρόσβαση στην αγορά, την ελευθερία άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας και παροχής υπηρεσιών, το χρόνο οδήγησης και την οδική ασφάλεια.

Η κοινή πολιτική αεροπορικών μεταφορών πρέπει να απαντήσει στις επιπτώσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Ο εναέριος χώρος της Ευρώπης απελευθερώνεται σταδιακά με αποτέλεσμα να υπάρχουν περισ-

© Strauss/Curtis/Van Parys Media

Η αύξηση του ανταγωνισμού μείωσε τις τιμές των ναύλων και διευκόλυνε τα ταξίδια

σότερες προοπτικές για κατανομή της μεταφορικής ικανότητας ανάμεσα στις μεγάλες αεροπορικές εταιρείες, αμοιβαία πρόσβαση στις αγορές και ελευθερία καθορισμού των ναύλων. Αυτό συμβαδίζει με τις ρήτρες διασφάλισης των καθηκόντων των αεροπορικών εταιρειών σχετικά με τις δημόσιες υπηρεσίες και τις προϋποθέσεις για τη διαίρεση σε ζώνες.

Οι θαλάσσιες μεταφορές —είτε εκτελούνται από ευρωπαϊκές εταιρείες είτε από πλοία με σημαίες άλλων

κρατών— υπόκεινται στους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ. Στόχος αυτών των κανόνων είναι να καταπολεμήσουν τις αθέμιτες πρακτικές καθορισμού των ναύλων (σημαίες ευκαιρίας) καθώς επίσης και να επιληφθούν των σοβαρών δυσκολιών που αντιμετωπίζει η ναυπηγική βιομηχανία στην Ευρώπη.

β) Ανταγωνισμός

Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ χρονολογείται από τη συνθήκη της Ρώμης. Είναι το φυσικό επακόλουθο των κανονισμών για τις ελεύθερες συναλλαγές στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά. Η πολιτική αυτή εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία, σε συνεργασία με το Δικαστήριο, οφείλει να διασφαλίζει ότι τηρείται.

Αποστολή αυτής της πολιτικής είναι να μην επιτρέψει σε καμία συμφωνία ανάμεσα σε επιχειρήσεις, σε βοήθεια από τις κρατικές αρχές ή σε μονοπώλιο με αθέμιτο τρόπο να διαστρεβλώσουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά.

Οι αρμόδιες εταιρείες ή φορείς οφείλουν να ενημερώνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για οποιαδήποτε συμφωνία διέπεται από τους κανονισμούς της Συνθήκης. Η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει πρόστιμο απευθείας στις εταιρείες που παραβαίνουν τους κανόνες ανταγωνισμού ή δεν ενημερώνουν σύμφωνα με τις απαιτήσεις.

Σε περίπτωση παράνομης οικονομικής βοήθειας από το δημόσιο ή μη γνωστοποίησης αυτής της βοήθειας, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον αποδέκτη να επιστρέψει τα χρήματα. Οποιαδήποτε συγχώνευση ή εξαγορά με την οποία μία εταιρεία μπορεί να αποκτήσει κυρίαρχη θέση σε έναν συγκεκριμένο τομέα πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή.

γ) Πολιτική για τους καταναλωτές

Η πολιτική της ΕΕ για τους καταναλωτές δίνει στους πολίτες της τη δυνατότητα να ψωνίζουν με αυτοπεποίθηση σε οποιοδήποτε κράτος μέλος. Όλοι οι καταναλωτές προστατεύονται εξίσου από την πολιτική αυτή. Τα προϊόντα που αγοράζουμε και το φαγητό που τρώμε ελέγχονται ώστε να είναι βέβαιη η ασφάλειά τους. Η ΕΕ ενεργεί για να προστατέψει τους πολίτες της από απατεώνες εμπόρους και από ψευδείς ή παραπλανητικές διαφημίσεις. Τα δικαιώματα των πολιτών προστατεύονται και κάθε πολίτης της ΕΕ διατηρεί το δικαίωμα να αποζημιωθεί είτε αγοράζει προϊόντα σε κάποιο κατάστημα, ή με ταχυδρομική παραγγελία, ή μέσω τηλεφώνου ή στο Διαδίκτυο.

7. Η οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ) και το ευρώ

- Το ευρώ είναι το ενιαίο νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δώδεκα από τις τότε δεκαπέντε χώρες της ΕΕ υιοθέτησαν το ευρώ στις συναλλαγές χωρίς μετρητά από το 1999 και για όλες τις συναλλαγές από το 2002 και μετά, όταν κυκλοφόρησαν χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ.
- Τρεις χώρες (η Δανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο) δεν συμμετείχαν στη νομισματική ένωση.
- Τα νέα κράτη μέλη θα μπουν στην ευρωζώνη μόλις θα πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις.
- Παράλληλα με το στόχο της νομισματικής σταθερότητας, για την οποία ευθύνεται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τα κράτη μέλη έχουν χρέος να προάγουν την αύξηση της ανάπτυξης και την οικονομική σύγκλιση.

Ι. Η ιστορία της νομισματικής συνεργασίας

α) Το ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα (ΕΝΣ)

Το 1971 οι ΗΠΑ αποφάσισαν να καταργήσουν τον σταθερό δεσμό ανάμεσα στο δολάριο και την επίσημη τιμή του χρυσού, κάτι που διασφάλιζε τη νομισματική σταθερότητα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτό έθεσε τέρμα στο σύστημα σταθερών ισοτιμιών. Με βλέψεις να δημιουργήσουν τη δική τους νομισματική ένωση, τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφάσισαν να αποτρέψουν τις διακυμάνσεις των τιμών του συναλλάγματος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 2,25% μεταξύ των ευρωπαϊκών νομισμάτων μέσω αντισταθμιστικής παρέμβασης στις αγορές συναλλάγματος.

Αυτό οδήγησε στη δημιουργία του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ), το οποίο τέθηκε σε ισχύ τον Μάρτιο του 1979. Το ΕΝΣ είχε τρία βασικά χαρακτηριστικά:

- ένα νόμισμα αναφοράς που ονομαζόταν ECU: αυτό ήταν ένα «καλάθι» στο οποίο υπήρχαν νομίσματα από όλα τα κράτη μέλη,
- ένα μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών: κάθε νόμισμα είχε μια συναλλαγματική ισοτιμία που συσχετιζόταν με το ECU. Οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες μπορούσαν να κυμαίνονται μέχρι 2,25%,
- έναν πιστωτικό μηχανισμό: κάθε χώρα μετέφερε το 20% του συναλλάγματός της και των αποθεμάτων της σε χρυσό σε ένα κοινό ταμείο.

β) Από το ΕΝΣ στην ΟΝΕ

Η ιστορία του ΕΝΣ υπήρξε περιπετειώδης. Μετά την επανένωση της Γερμανίας και τις νέες συναλλαγματικές πιέσεις στην Ευρώπη, η ιταλική λιρέτα και η στερλίνα αποχώρησαν από το ΕΝΣ το 1992. Τον Αύγουστο του 1993, οι χώρες του ΕΝΣ αποφάσισαν να αυξήσουν τις συχνότητες στο 15%. Εν τω μεταξύ, προς αποφυγήν μεγάλων συναλλαγματικών διακυμάνσεων ανάμεσα στα ευρωπαϊκά νομίσματα και προκειμένου να εξαλειφθούν οι ανταγωνιστικές υποτιμήσεις, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ αποφάσισαν να ξεκινήσουν εκ νέου την εκστρατεία για μια πλήρη νομισματική ένωση και την εισαγωγή ενός ενιαίου νομίσματος.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης τον Ιούλιο του 1989, οι αρχηγοί των κρατών μελών της ΕΕ ενέκριναν ένα σχέδιο για την οικονομική και νομισματική ένωση που περιλάμβανε τρία στάδια. Το σχέδιο εντάχθηκε στη συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 1991.

II. Η οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ)

α) Τα τρία στάδια

Το πρώτο στάδιο που ξεκίνησε την 1η Ιουλίου 1990 περιλάμβανε:

- απόλυτα ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων εντός της ΕΕ (κατάργηση των συναλλαγματικών ελέγχων),

© Janez Skok/Corbis

Οι έμποροι στη Λιουμπλιάνα αντικατέστησαν το σλοβενικό τόλαρ με το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2007

- αύξηση των πόρων που αποσκοπούσαν στην εξάλειψη των ανισοτήτων ανάμεσα στις περιοχές της Ευρώπης (διαρθρωτικά ταμεία),
- οικονομική σύγκλιση μέσω πολυμερούς εποπτείας των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών.

Το **δεύτερο στάδιο** ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 1994 και προέβλεπε:

- την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ENI) στη Φραγκφούρτη. Το ENI αποτελείτο από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών της ΕΕ,
- την ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών,
- οδηγίες για να μειωθούν τα δημοσιονομικά ελλείμματα των κρατών μελών.

Το **τρίτο στάδιο** ήταν η γέννηση του ευρώ. Την 1η Ιανουαρίου 1999 έντεκα χώρες υιοθέτησαν το ευρώ, το οποίο έγινε έτσι το ενιαίο νόμισμα της Αυστρίας, του Βελγίου, της Φινλανδίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών, της Πορτογαλίας και της Ισπανίας (η Ελλάδα ακολούθησε την

1η Ιανουαρίου του 2001.) Από εκείνη τη στιγμή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ανέλαβε από το ENI την ευθύνη για τη νομισματική πολιτική, η οποία καθορίζεται από και εφαρμόζεται με το ευρώ.

Την 1η Ιανουαρίου 2002, στη ζώνη των δώδεκα κρατών μελών, τέθηκαν σε κυκλοφορία χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ. Τα εθνικά νομίσματα αποσύρθηκαν από την κυκλοφορία δύο μήνες αργότερα. Από τότε, το ευρώ είναι το νόμιμο μέσο πληρωμής για όλες τις συναλλαγές σε μετρητά και τις τραπεζικές συναλλαγές στις χώρες της ευρωζώνης, οι οποίες αντιπροσωπεύουν πάνω από τα δύο τρίτα του πληθυσμού της ΕΕ.

β) Τα κριτήρια σύγκλισης

Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ πρέπει να πληροί πέντε κριτήρια σύγκλισης για να είναι σε θέση να περάσει στο τρίτο στάδιο. Αυτά είναι:

- **σταθερότητα των τιμών:** όσον αφορά το ποσοστό του πληθωρισμού, δεν μπορεί να υπάρχει απόκλιση μεγαλύτερη της τάξης του 1,5 % σε σχέση με τον μέσο όρο του ποσοστού του πληθωρισμού των τριών κρατών μελών με τον χαμηλότερο πληθωρισμό,

- **επιτόκια:** όσον αφορά τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, δεν μπορεί να υπάρχει απόκλιση μεγαλύτερη της τάξης του 2 % σε σχέση με τον μέσο όρο των επιτοκίων των τριών κρατών μελών με τα χαμηλότερα επιτόκια,

- **έλλειμμα:** το έλλειμμα του προϋπολογισμού των κρατών μελών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3 % του ΑΕγχΠ,

- **δημόσιο χρέος:** δεν μπορεί να υπερβαίνει το 60 % του ΑΕγχΠ,

- **σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας:** οι συναλλαγματικές ισοτιμίες πρέπει να έχουν παραμείνει εντός των επιτρεπτών περιθωρίων διακύμανσης κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών.

γ) Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης

Τον Ιούνιο του 1997 το Συμβούλιο ενέκρινε ένα σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Αυτό σημαίνει μόνιμη δέσμευση απέναντι στη δημοσιονομική σταθερότητα και άνοιξε το δρόμο για την

επιβολή κυρώσεων σε οποιαδήποτε χώρα της ευρωζώνης το δημοσιονομικό έλλειμμα της οποίας υπερέβαινε το 3 %. Το σύμφωνο κρίθηκε πολύ αυστηρό και αναθεωρήθηκε τον Μάρτιο του 2005.

δ) Η Ευρωμάδα

Η Ευρωμάδα είναι το άτυπο όργανο στο οποίο συναντώνται οι υπουργοί οικονομικών των χωρών της ευρωζώνης. Στόχος αυτών των συναντήσεων είναι η βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, η εποπτεία των δημοσιονομικών και οικονομικών πολιτικών των χωρών της ευρωζώνης και η εκπροσώπηση του ευρώ σε διεθνή νομισματικά φόρουμ.

ε) Τα νέα κράτη μέλη και η ΟΝΕ

Τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ αναμένεται να υιοθετήσουν το ευρώ όταν θα πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Η Σλοβενία ήταν η πρώτη από τις χώρες της διεύρυνσης του 2004 που πληρούσε τις προϋποθέσεις αυτές και μπήκε στην ευρωζώνη την 1η Ιανουαρίου 2007.

Το ευρώ: το ενιαίο νόμισμα για πάνω από 310 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ

8. Προς μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση

Προτεραιότητα στην ανάπτυξη και την απασχόληση

- Η Ένωση σκοπεύει να απαντήσει στην παγκοσμιοποίηση καθιστώντας την ευρωπαϊκή οικονομία πιο ανταγωνιστική (απελευθέρωση των επικοινωνιών, των υπηρεσιών και της ενέργειας).
- Η Ένωση στηρίζει τα προγράμματα μεταρρυθμίσεων των κρατών μελών καθιστώντας ευκολότερη την ανταλλαγή «βέλτιστων πρακτικών».
- Μέλημά της είναι να ταιριάζει την ανάγκη για ανάπτυξη και ανταγωνισμό με τους στόχους της κοινωνικής συνοχής και της βιώσιμης ανάπτυξης που είναι η καρδιά του ευρωπαϊκού μοντέλου.
- Τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ θα δαπανήσουν περισσότερα χρήματα για την εκπαίδευση, την καινοτομία και την έρευνα κατά τη δημοσιονομική περίοδο 2007–2013.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 δύο μεγάλες αλλαγές άρχισαν να μεταμορφώνουν τις οικονομίες και την καθημερινή ζωή ανά τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης της Ευρώπης. Μία ήταν η εμφάνιση μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας

καθώς αυξανόταν αισθητά η αλληλεπίδραση των απανταχού οικονομιών. Η άλλη ήταν η τεχνολογική επανάσταση, στην οποία περιλαμβάνεται το Διαδίκτυο και οι νέες τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Οι Ευρωπαίοι πρέπει να διαθέτουν τον απαραίτητο εξοπλισμό στη σημερινή αγορά εργασίας

Οι συνταξιούχοι του μέλλοντος χρειάζονται κοινωνική ασφάλεια, η οποία πρέπει να προετοιμαστεί σήμερα

I. Η διαδικασία της Λισσαβόνας

α) Στόχοι

Μέχρι το 2000 οι ευρωπαίοι ηγέτες γνώριζαν ότι απαιτείτο ριζικός εκσυγχρονισμός της ευρωπαϊκής οικονομίας προκειμένου να είναι σε θέση να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ και τις άλλες μεγάλες οικονομίες του κόσμου. Στη σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβόνα τον Μάρτιο του ίδιου έτους, το Συμβούλιο καθόρισε έναν νέο και φιλόδοξο στόχο για την ΕΕ: να γίνει, μέχρι το 2010, «η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή».

β) Η στρατηγική

Επίσης, το Συμβούλιο ενέκρινε μια συγκεκριμένη στρατηγική για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η «στρατηγική της Λισσαβόνας» καλύπτει ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως η επιστημονική έρευνα, η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, η πρόσβαση στο Διαδίκτυο και οι ηλεκτρονικές επιχειρηματικές δραστηριότητες. Περιλαμβάνει επίσης τη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συστημάτων

κοινωνικής ασφάλισης. Τα συστήματα αυτά αποτελούν ασφαλώς ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της Ευρώπης, καθώς επιτρέπουν στις κοινωνίες μας να υποδεχτούν τις διαρθρωτικές και κοινωνικές αλλαγές σχετικά ανώδυνα. Ωστόσο, πρέπει να εκσυγχρονιστούν ώστε να καταστούν βιώσιμα και να μπορέσουν να επωφεληθούν από αυτά και οι μελλοντικές γενιές.

Κάθε άνοιξη το Συμβούλιο συνεδριάζει για να επανεξετάσει την πρόοδο της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

II. Μεγαλύτερη εστίαση σε ανάπτυξη και απασχόληση

Την άνοιξη του 2006 το Συμβούλιο δεν προσπάθησε να συγκαλύψει το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της διαδικασίας της Λισσαβόνας, έξι χρόνια μετά την εφαρμογή της, είναι πλέον ανάμικτα. Ως αποτέλεσμα, αποφάσισε να επιληφθεί του προβλήματος των υψηλών ποσοστών ανεργίας σε πολλές χώρες της ΕΕ και να στρέψει εκ νέου τις προτεραιότητες της ΕΕ στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Προκειμένου να καταστήσει τις οικονομίες της πιο παραγωγικές και να αυξήσει την κοινωνική συνοχή, η Ευρώπη πρέπει να συνεχίσει να συγκεντρώνει τις προσπάθειές της κυρίως στην αύξηση των οικονομικών επιδόσεων, στις καινοτομίες και τη βελτίωση των ικανοτήτων των ατόμων.

Με πρωτοβουλία του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο, τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφάσισαν:

- να επενδύσουν περισσότερο στην έρευνα και την καινοτομία,

- να δώσουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεγαλύτερο ρόλο ως συντονιστή για να στηρίξει τα κράτη μέλη, ιδίως με τη διάδοση της «βέλτιστης πρακτικής» στην Ευρώπη,

- να επιταχύνουν τις μεταρρυθμίσεις στις κεφαλαιαγορές και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης καθώς και την απελευθέρωση του τομέα των επικοινωνιών και της ενέργειας.

9. Η Ευρώπη των πολιτών

- *Χάρη στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι πολίτες των κρατών μελών μπορούν να ταξιδεύουν, να διαμένουν και να εργάζονται οπουδήποτε στην Ευρώπη.*
- *Στην καθημερινή ζωή, η ΕΕ προάγει και χρηματοδοτεί προγράμματα για να φέρει τους πολίτες της πιο κοντά, ειδικότερα στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού.*
- *Το συναίσθημα ότι ανήκουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα δημιουργηθεί σταδιακά, μέσω χειροπιαστών επιτευγμάτων και επιτυχιών.*
- *Ήδη υπάρχουν ορισμένα σύμβολα που αντιπροσωπεύουν μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα. Το πιο εξέχον είναι το ενιαίο νόμισμα, αλλά υπάρχουν επίσης η σημαία και ο ύμνος της Ευρώπης.*

I. Ταξίδια, διαμονή και εργασία στην Ευρώπη

Το πρώτο δικαίωμα των ευρωπαίων πολιτών είναι να ταξιδεύουν, να εργάζονται και να διαμένουν ελεύθερα οπουδήποτε στην Ευρώπη. Η συνθήκη του Μάαστριχτ κατοχυρώνει το δικαίωμα αυτό στο κεφάλαιο που αφορά την ιθαγένεια.

Η ΕΕ έχει εγκρίνει μια οδηγία με την οποία καθιερώνεται ένα σύστημα αμοιβαίας αναγνώρισης των πτυχίων των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η οδηγία αυτή ισχύει για όλα τα πανεπιστημιακά προγράμματα με ελάχιστη διάρκεια φοίτησης τριών ετών και βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης σχετικά με την ποιότητα των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων.

Κάθε άτομο που είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους της ΕΕ μπορεί να εργαστεί στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και άλλων δημόσιων υπηρεσιών οπουδήποτε στην Ένωση, με εξαίρεση τις δραστηριότητες που καλύπτονται από τις υποχρεώσεις των δημόσιων αρχών (αστυνομία, ένοπλες δυνάμεις, υπηρεσίες Υπουργείου Εξωτερικών κ.λπ.). Πράγματι, θα ήταν απολύτως φυσιολογικό να προσληφθεί ένας βρετανός καθηγητής σε ένα αγγλόφωνο σχολείο στη Ρώμη ή να ενθαρρυνθεί ένας νεαρός βέλγος πτυχιούχος να συμμετάσχει σε διαγωνισμό για εισαγωγή στο γαλλικό δημόσιο.

Από το 2004 οι ευρωπαίοι πολίτες που ταξιδεύουν στην ΕΕ μπορούν να αποκτήσουν την **ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας** από τις αρμόδιες αρχές της χώρας τους, με την οποία μπορούν να καλύψουν τα ιατρικά έξοδα εάν αρρωστήσουν σε κάποια άλλη χώρα.

II. Πώς μπορούν οι πολίτες να ασκήσουν τα δικαιώματά τους

Οι ευρωπαίοι πολίτες δεν είναι μόνο καταναλωτές ή φορείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Είναι επίσης πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αυτή την ιδιότητα έχουν ειδικά πολιτικά δικαιώματα. Σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, κάθε πολίτης της Ένωσης, ανεξαρτήτως εθνικότητας, έχει το δικαίωμα να ψηφίζει και να είναι υποψήφιος στις δημοτικές εκλογές και στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη χώρα της ΕΕ στην οποία ζει.

Αυτό φέρνει την ΕΕ πιο κοντά στους πολίτες της. Η ιθαγένεια της Ένωσης κατοχυρώνεται πλέον στη Συνθήκη στην οποία τονίζεται ότι «Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια».

III. Θεμελιώδη δικαιώματα

Η συνθήκη του Άμστερνταμ, που τέθηκε σε ισχύ το 1999, ενίσχυσε ακόμα περισσότερο την έννοια των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Θέσπισε μια διαδικασία λήψης μέτρων κατά ενός κράτους μέλους της ΕΕ το οποίο παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών του. Επίσης, επέκτεινε την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων ώστε να μην περιορίζεται μόνο στην εθνικότητα, αλλά και στις διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής καταγωγής, θρησκείας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού.

Τέλος, η συνθήκη του Άμστερνταμ επέφερε βελτιώσεις στην ευρωπαϊκή πολιτική για τη διαφάνεια και παρείχε στους πολίτες μεγαλύτερη πρόσβαση στα επίσημα έγγραφα των ευρωπαϊκών οργάνων.

Η δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών της επιβεβαιώθηκε και στη Νίκαια τον Δεκέμβριο του 2000 με την επίσημη διακήρυξη του **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Ο Χάρτης αυτός συντάχθηκε από μια συνέλευση στην οποία συμμετείχαν μέλη των εθνικών κοινοβουλίων, ΜΕΚ, αντιπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων και ένα μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα 54 άρθρα του, που χωρίζονται σε έξι κεφάλαια —αξιοπρέπεια, ελευθερίες, ισότητα, αλληλεγγύη, δικαιώματα των πολιτών και δικαιοσύνη—, ορίζουν τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα δικαιώματα του πολίτη και τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ.

Τα πρώτα άρθρα κατοχυρώνουν την ανθρωπίνη αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του ατόμου και την ελευθερία έκφρασης και συνείδησης. Το κεφάλαιο για την αλληλεγγύη συνδυάζει με πρωτότυπο τρόπο κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα όπως:

- το δικαίωμα στην απεργία,
- το δικαίωμα των εργαζομένων στην ενήμερωση και τη διαβούλευση,
- το δικαίωμα συνδυασμού της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής,
- το δικαίωμα στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στην κοινωνική ασφάλιση και την κοινωνική πρόνοια σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο Χάρτης προωθεί επίσης την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και θεσπίζει δικαιώματα όπως η προστασία δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα, η απαγόρευση των πρακτικών της ευγονικής και της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης ανθρώπων, το δικαίωμα στην περιβαλλοντική προστασία, τα δικαιώματα των παιδιών και των ηλικιωμένων και το δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση.

IV. Ευρώπη σημαίνει εκπαίδευση και πολιτισμός

Το αίσθημα του να ανήκει κανείς σε ένα σύνολο και να έχει κοινό πεπρωμένο δεν μπορεί να δημιουργηθεί τεχνητά. Μπορεί να προκύψει μόνο από μια κοινή πολιτιστική αντίληψη και γι' αυτό το λόγο η Ευρώπη οφείλει σήμερα να εστιάσει την προσοχή της όχι μόνο στην οικονομία αλλά και στην εκπαίδευση, στην ιθαγένεια και τον πολιτισμό.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης της ΕΕ είναι μερικά από τα μέσα προς αυτή την κατεύθυνση. Προωθούν προγράμματα ανταλλαγής σπουδαστών ώστε να μπορούν να σπουδάσουν για ένα διάστημα στο εξωτερικό, να συμμετάσχουν σε κοινές σχολικές δραστηριότητες πέρα από τα σύνορα της χώρας τους, να μάθουν ξένες γλώσσες κ.λπ. Δεν έχει ακόμα αποφασιστεί σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο ποια θα πρέπει να είναι η οργάνωση των σχολείων και του εκπαιδευτικού συστήματος και ποια ακριβώς θα πρέπει να είναι η διδακτέα ύλη.

Στον τομέα του πολιτισμού, τα ευρωπαϊκά προγράμματα «Πολιτισμός» και «Media» προάγουν τη συνεργασία ανάμεσα σε δημιουργούς προγραμμάτων, οργανωτές, παρουσιαστές και καλλιτέχνες από διάφορες χώρες. Αυτό έχει ως στόχο την παραγωγή περισσότερων ευρωπαϊκών τηλεοπτικών προγραμμάτων και ταινιών, αποκαθιστώντας την ισορροπία ανάμεσα στις ευρωπαϊκές και αμερικανικές παραγωγές.

V. Ο Διαμεσολαβητής και το δικαίωμα αναφοράς

Για να έρθει η Ευρωπαϊκή Ένωση πιο κοντά στους πολίτες της, η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε τη θέση του Διαμεσολαβητή. Ο Διαμεσολαβητής εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και διατηρεί το αξίωμα αυτό καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του Κοινοβουλίου. Ρόλος του είναι να εξετάζει τις καταγγελίες σε βάρος των οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ. Καταγγελίες μπορούν να υποβάλλουν όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ζηι ή έχει την έδρα του σε ένα από τα κράτη μέλη. Ο Διαμεσολαβητής προσπαθεί να επιτύχει φιλικό διακανονισμό ανάμεσα στον καταγγέλλοντα και το αντίστοιχο κοινοτικό όργανο ή οργανισμό.

Τα προγράμματα της ΕΕ για τη διά βίου εκπαίδευση: εκτιμώμενα ποσά για την περίοδο 2007–2013

Τομέας	Τίτλος προγράμματος της ΕΕ	Στόχοι
Σχολική εκπαίδευση	Comenius	Το 5 % των μαθητών στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα συμμετάσχει σε κοινές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
Ανώτατη εκπαίδευση	Erasmus	Τρία εκατομμύρια φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να σπουδάσουν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.
Επαγγελματική κατάρτιση	Leonardo da Vinci	Ετησίως, 80 000 άτομα θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν πρακτική άσκηση σε εταιρείες και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης σε μια άλλη χώρα της Ευρώπης.
Εκπαίδευση ενηλίκων	Grundtvig	Ετησίως, 7 000 άτομα θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο εξωτερικό.
Σπουδές για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση	Jean Monnet	Επιχορηγήσεις για ακαδημαϊκή έρευνα και διδασκαλία σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Ένας άλλος σημαντικός σύνδεσμος ανάμεσα στους πολίτες και τα ευρωπαϊκά όργανα είναι το δικαίωμα υποβολής αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από κάθε πολίτη που κατοικεί σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ.

VI. Συμμετοχή των πολιτών

Η ιδέα μιας «Ευρώπης των πολιτών» είναι πολύ νέα. Ήδη υπάρχουν κάποια σύμβολα τα οποία αντιπροσωπεύουν μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα, όπως, για παράδειγμα, το ευρωπαϊκό διαβατήριο (σε ισχύ από το 1985), ο ύμνος της Ευρώπης (η «Ωδή στη χαρά» του Μπετόβεν) και η ευρωπαϊκή σημαία (ένας κύκλος από δώδεκα χρυσά αστέρια σε μπλε φόντο). Επίσης, ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα οδήγησης εκδίδεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ από το 1996 και μετά. Το σύνθημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι «Ενωμένοι στην πολυμορφία» και η 9η Μαΐου είναι η «Ημέρα της Ευρώπης».

Από το 1979, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται απευθείας με καθολική ψηφοφορία. Αυτό παρέχει μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμότητα στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, συνδέοντάς την άμεσα με τη βούληση των πολι-

τών. Η Ευρώπη μπορεί να γίνει πιο δημοκρατική με αναβάθμιση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με δημιουργία πραγματικά ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και με πιο ενεργή συμμετοχή των απλών πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων ή άλλων εθελοντικών ενώσεων.

Η κυκλοφορία χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ το 2002 είχε μεγάλο ψυχολογικό αντίκτυπο. Πάνω από τα δύο τρίτα των ευρωπαίων πολιτών διαχειρίζονται τις οικονομίες τους σε ευρώ. Καθώς οι τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών εκφράζονται πλέον σε ευρώ, οι καταναλωτές μπορούν να συγκρίνουν απευθείας τις τιμές μιας χώρας με εκείνες κάποιας άλλης. Χάρη στη συμφωνία του Σένγκεν (την οποία όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να υπογράψουν) έχουν καταργηθεί οι έλεγχοι στα περισσότερα σύνορα μεταξύ των χωρών της ΕΕ, γεγονός που δίνει στους πολίτες την αίσθηση ότι ανήκουν σε έναν ενιαίο γεωγραφικό χώρο.

«Δεν δημιουργούμε συμμαχίες κρατών, ενώνομε ανθρώπους», είχε πει ο Ζαν Μονέ το 1952. Σήμερα, η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ΕΕ και η συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητες της εξακολουθεί να αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τα ευρωπαϊκά όργανα.

**10. Ελευθερία, ασφάλεια
και δικαιοσύνη**

- **Το άνοιγμα των εσωτερικών συνόρων ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ είναι ένα χειροπιαστό όφελος για τους απλούς ανθρώπους που τους επιτρέπει να ταξιδεύουν ελεύθερα χωρίς να υπόκεινται σε συνοριακούς ελέγχους.**
- **Ωστόσο, αυτή η ελευθερία εσωτερικής κυκλοφορίας θα πρέπει να συνοδεύεται από αυξημένους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, ώστε να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η εμπορία ανθρώπων και ναρκωτικών, το οργανωμένο έγκλημα, η λαθρομετανάστευση και η τρομοκρατία.**
- **Τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεργάζονται στους τομείς της αστυνόμευσης και της δικαιοσύνης για μια πιο ασφαλή Ευρώπη.**

Οι ευρωπαίοι πολίτες έχουν δικαίωμα να ζουν ελεύθερα οπουδήποτε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς φόβο καταδίωξης ή άσκησης βίας. Όμως, η διεθνής εγκληματικότητα και η τρομοκρατία είναι σήμερα κάποια από τα φαινόμενα που προκαλούν ανησυχία στους Ευρωπαίους.

Η συντονισμένη δράση στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων δεν προβλέφθηκε στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Με την πάροδο όμως του χρόνου έγινε σαφές ότι η ελεύθερη κυκλοφορία πρέπει να σημαίνει ότι κάθε πολίτης, οπουδήποτε στην ΕΕ, θα έχει την ίδια προστασία και την ίδια δυνατότητα πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Έτσι σταδιακά άρχισε να δίδεται η απαραίτητη προσοχή σε θέματα όπως η ελευθερία, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη με τροποποιήσεις των αρχικών συνθηκών, δηλαδή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (συνθήκη του Μάαστριχτ) και της συνθήκης του Άμστερνταμ.

I. Ελεύθερη κυκλοφορία

Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό της ΕΕ δημιουργεί προβλήματα ασφάλειας στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, καθώς δεν έχουν πλέον τον έλεγχο των εσωτερικών συνόρων της ΕΕ. Για να αντισταθμιστεί αυτό, απαιτούνται πρόσθετα μέτρα ασφαλείας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Επιπλέον, καθώς την ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της ΕΕ μπορούν να την εκμεταλλεύονται και οι εγκληματίες, οι εθνικές αστυνομικές υπηρεσίες και δικαστικές αρχές πρέπει να συνεργάζονται για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος.

Ένα από τα σημαντικότερα βήματα για να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των πολιτών στην Ευρωπαϊκή

Ένωση έγινε το 1985, όταν οι κυβερνήσεις του Βελγίου, της Γαλλίας, της Γερμανίας, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών υπέγραψαν συμφωνία στην παραμεθόρια κωμόπολη του Λουξεμβούργου Σένγκεν. Συμφώνησαν να καταργήσουν όλους τους ελέγχους προσώπων, ανεξαρτήτως εθνικότητας, στα κοινά σύνορά τους, να εναρμονίσουν τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορά τους με κράτη μη μέλη της ΕΕ και να θεσπίσουν μια κοινή πολιτική για τη χορήγηση θεωρήσεων εισόδου (βίζα). Με τον τρόπο αυτό δημιούργησαν ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, που έγινε γνωστός ως χώρος Σένγκεν.

Η συμφωνία του Σένγκεν και το παράγωγο δικαίωμα αποτέλεσαν στη συνέχεια αναπόσπαστο κομμάτι των ιδρυτικών συνθηκών της ΕΕ και ο χώρος Σένγκεν σταδιακά επεκτάθηκε. Από το 2006, 13 κράτη μέλη της ΕΕ (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Φινλανδία και Σουηδία) καθώς και η Ισλανδία και η Νορβηγία, εφαρμόζουν πλήρως τις διατάξεις του Σένγκεν.

Στα δέκα νέα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 δόθηκε περιθώριο επτά ετών, χρονικό διάστημα στο οποίο θα πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις για την είσοδο στο χώρο Σένγκεν.

II. Πολιτική στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης

Η Ευρώπη είναι υπερήφανη για τη μακρόχρονη παράδοσή της να υποδέχεται αλλοδαπούς και για την παροχή ασύλου σε πρόσφυγες που τρέπονται σε φυγή εξαιτίας κινδύνου ή διωγμού. Σήμερα, οι κυβερνήσεις της ΕΕ αντιμετωπίζουν το πιεστικό ζήτημα πώς να χειριστούν την αύξηση του αριθμού

© IOM

Οι έμποροι ανθρώπινης σάρκας εκμεταλλεύονται τους αδύναμους — είναι απαραίτητη η συνεργασία των διεθνών αστυνομικών αρχών.

των μεταναστών, νομίμων και παρανόμων, σε μια περιοχή χωρίς εξωτερικά σύνορα.

Οι κυβερνήσεις της ΕΕ συμφώνησαν να εναρμονίσουν τις νομοθεσίες τους έτσι ώστε οι αιτήσεις παροχής ασύλου να είναι δυνατό να εξετάζονται σύμφωνα με ένα σύνολο βασικών αρχών που θα αναγνωρίζονται αμοιβαία σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 1999, έθεσαν ως στόχο τη θέσπιση μιας κοινής διαδικασίας παροχής ασύλου και ίσου καθεστώτος σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση για άτομα στα οποία έχει χορηγηθεί άσυλο. Εγκρίθηκαν ορισμένα τεχνικά μέτρα, όπως τα ελάχιστα κριτήρια για την είσοδο των αιτούντων άσυλο και τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα.

Ιδρύθηκε ένα Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων με ετήσιο προϋπολογισμό 114 εκατ. EUR. Ανεξάρτητα από αυτή τη συνεργασία ευρείας κλίμακας ανάμεσα στις εθνικές κυβερνήσεις, υπάρχει ακόμα ανάγκη για μια πραγματική πολιτική ασύλου και μετανάστευσης.

III. Καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας

Για να γίνει βιώσιμη μια πολιτική ασύλου και μετανάστευσης, η ΕΕ πρέπει να διαθέτει ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης του μεταναστευτικού κύματος που να περιλαμβάνει ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα της και αποτελεσματικά μέσα πρόληψης της λαθρομετανάστευσης. Απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια για την καταπολέμηση των εγκληματικών οργανώσεων που διατηρούν δίκτυα εμπορίας ανθρώπων και εκμεταλλεύονται ευάλωτες ανθρώπινες υπάρξεις, ιδίως γυναίκες και παιδιά.

Το οργανωμένο έγκλημα γίνεται όλο και πιο περίπλοκο και συχνά χρησιμοποιεί ευρωπαϊκά ή διεθνή δίκτυα για τις δραστηριότητές του. Η τρομοκρατία έδειξε καθαρά ότι μπορεί να χτυπήσει, με μεγάλη βαρβαρότητα, σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δημιουργήθηκε το σύστημα πληροφόρησης Σένγκεν (SIS). Πρόκειται για μια σύνθετη βάση δεδομένων που παρέχει στις αστυνομικές και δικαστικές αρχές τη δυνατότητα να ανταλλάσουν πληροφορίες για άτομα για τα οποία έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης ή αίτηση έκδοσης και για κλεμμένα περιουσιακά στοιχεία όπως αυτοκίνητα ή έργα τέχνης.

Μία από τις αποτελεσματικότερες μεθόδους σύλληψης εγκληματιών είναι η παρακολούθηση της διακίνησης βρώμικου χρήματος. Για το λόγο αυτό, και για να αποτραπεί η χρηματοδότηση εγκληματικών οργανώσεων, η ΕΕ έχει θεσπίσει νομοθεσία που απαγορεύει το ξέπλυμα παράνομου χρήματος.

Το σημαντικότερο βήμα που έγινε τα τελευταία χρόνια στον τομέα της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών αρχών ήταν η δημιουργία της **Ευρωπαϊκής**, ενός οργάνου της ΕΕ που εδρεύει στη Χάγη και αποτελείται από αστυνομικούς και τελωνειακούς υπαλλήλους. Ασχολείται με ένα μεγάλο φάσμα διεθνών εγκληματικών δραστηριοτήτων: διακίνηση ναρκωτικών, εμπόριο κλεμμένων αυτοκινήτων, εμπόριο ανθρώπων και δίκτυα παράνομης μετανάστευσης, σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, πορνογραφία, πλαστογραφία, λαθρεμπόριο ραδιενεργών και πυρηνικών υλικών, τρομοκρατία, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και παραχάραξη του ευρώ.

IV. Προς έναν «ευρωπαϊκό δικαστικό χώρο»

Σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνυπάρχουν διάφορα δικαστικά συστήματα, το καθένα εντός εθνικών συνόρων. Αν η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί οι πολίτες της να μοιράζονται μια κοινή έννοια δικαιοσύνης, το δικαστικό της σύστημα θα πρέπει να διευκολύνει και όχι να δυσκολεύει τη ζωή των πολιτών της.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα πρακτικής συνεργασίας σε αυτόν τον τομέα είναι το έργο της **Eurojust**, μιας κεντρικής συντονιστικής δομής που θεσπίστηκε στη Χάγη το 2003. Στόχος της είναι να βοηθήσει τις εθνικές ερευνητικές και διωκτικές αρχές να συνεργαστούν στα πλαίσια εγκληματολογικών ερευνών στις οποίες συμμετέχουν περισσότερα από ένα κράτη μέλη.

Το **ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης** που ισχύει από τον Ιανουάριο του 2004 προορίζεται να αντικαταστήσει τις χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης.

Η διεθνής εγκληματικότητα και η τρομοκρατία ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη για μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική για ποινικές υποθέσεις, καθώς η συνεργασία ανάμεσα στα δικαστήρια των διαφόρων χωρών μπορεί να παρακλωστεί από τη χρήση διαφορετικών ορισμών για συγκεκριμένες ποινικές πράξεις. Στόχος είναι να αποκτήσει η ΕΕ ένα κοινό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, για να εξασφαλίσει στους πολίτες της ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και να ενισχύσει τη διεθνή συνεργασία σε αυτόν τον τομέα.

Όσον αφορά το αστικό δίκαιο, η ΕΕ έχει θεσπίσει νομοθεσία με την οποία διευκολύνεται η εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων σε διασυνοριακές υποθέσεις όπως διαζύγια, χωρισμοί, επιμέλεια παιδιών, προκειμένου οι αποφάσεις που εκδίδονται σε μια χώρα να ισχύουν και στις άλλες. Η ΕΕ έχει εγκρίνει κοινές διαδικασίες για απλοποίηση και επιτάχυνση του διακανονισμού διασυνοριακών υποθέσεων για μικρές και αδιαφιλονίκητες αστικές διαφορές, όπως η είσπραξη χρεών και η πτώχευση.

11. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή

- Η ΕΕ ασκεί μεγαλύτερη επιρροή στη διεθνή σκηνή όταν εκφράζεται με μία φωνή για διεθνή θέματα όπως, για παράδειγμα, οι εμπορικές διαπραγματεύσεις.
- Στον τομέα της άμυνας, κάθε κράτος διατηρεί την κυριαρχία του είτε είναι μέλος του ΝΑΤΟ είτε όχι. Ωστόσο, τα κράτη μέλη της ΕΕ αναπτύσσουν στρατιωτική συνεργασία για τις αποστολές διατήρησης της ειρήνης.
- Για ιστορικούς λόγους και λόγους γεωγραφικής εγγύτητας οι χώρες της νότιας Μεσογείου και η Αφρική είναι περιοχές στις οποίες η ΕΕ δίνει ιδιαίτερη προσοχή (πολιτικές αναπτυξιακής ενίσχυσης, εμπορικές προτιμήσεις, επισιτιστική βοήθεια και ανθρώπινα δικαιώματα).

Σε οικονομικό, εμπορικό και νομισματικό επίπεδο η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κατακτήσει τη θέση μιας παγκόσμιας δύναμης. Ωστόσο, κάποιοι θεωρούν την ΕΕ οικονομικό γίγαντα αλλά και πολιτικό νάνο. Αυτή η άποψη είναι μάλλον υπερβολική. Η ΕΕ διαθέτει σημαντική επιρροή στο εσωτερικό διεθνών οργανισμών όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), οι διάφοροι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών και στις παγκόσμιες συνόδους κορυφής για το περιβάλλον και την ανάπτυξη.

Εντούτοις, είναι γεγονός ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν ακόμα μακρύ δρόμο να διανύσουν, τόσο σε διπλωματικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο, μέχρι να μπορέσουν να αποκτήσουν ενιαία φωνή για σημαντικά διεθνή θέματα όπως η ειρήνη και η σταθερότητα, οι σχέσεις με τις ΗΠΑ, η τρομοκρατία, η κατάσταση στη Μέση Ανατολή και ο ρόλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Επιπλέον, ο ακρογωνιαίος λίθος της εθνικής κυριαρχίας, δηλαδή τα στρατιωτικά αμυντικά συστήματα, παραμένει στην αρμοδιότητα των εθνικών κυβερνήσεων, οι δεσμοί των οποίων σφυρηλατούνται στο πλαίσιο συμμαχιών όπως το ΝΑΤΟ.

I. Μια κοινή πολιτική άμυνας στα σπάργανα

Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και η ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΕΠΑΑ) που προβλέπονται από τις συνθήκες του Μάαστριχτ (1992), του Άμστερνταμ (1997) και της Νίκαιας (2001), ορίζουν τα βασικά καθήκοντα της ΕΕ στον τομέα της άμυνας. Σε αυτή τη βάση, η ΕΕ έχει αναπτύξει τον «δεύτερο πυλώνα» της, τον τομέα πολιτικής, στον οποίο η δράση αποφασίζεται με διακυβερνητική συμφωνία και στον οποίο η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο έχουν πολύ

μικρή αρμοδιότητα. Οι αποφάσεις σε αυτόν τον τομέα λαμβάνονται με ομοφωνία, αν και τα κράτη μέλη μπορούν να απέχουν.

α) Το πολιτικό και στρατηγικό τοπίο το 2006

Μισός και πλέον αιώνας ψυχρού πολέμου έφτασε στο τέλος — η Ρωσία έχει πλέον νέο προσανατολισμό και οι πρώην κομμουνιστικές χώρες προσχώρησαν στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ σχεδόν ταυτόχρονα. Η ευρωπαϊκή ήπειρος ενώνεται ειρηνικά και οι ευρωπαϊκές χώρες εργάζονται από κοινού για να καταπολεμήσουν τη διεθνή εγκληματικότητα, το εμπόριο ανθρώπων, τη λαθρομετανάστευση και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Η διευρυμένη ΕΕ έχει διαμορφώσει μια οργανωμένη εταιρική σχέση με τους γείτονές της, μερικοί από τους οποίους έχουν μεσοπρόθεσμες προοπτικές προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι ΗΠΑ έχουν δεχτεί ότι, σε στρατιωτική δράση στην οποία δεν εμπλέκεται η Αμερική, η Ευρώπη μπορεί να χρησιμοποιεί ένα μέρος της υλικοτεχνικής υποδομής του ΝΑΤΟ, όπως οι υπηρεσίες πληροφοριών, επικοινωνιών και τα μέσα διοίκησης και μεταφορών.

Η τρομοκρατική βία που, ύστερα από τις επιθέσεις στην Νέα Υόρκη και την Ουάσιγκτον την 11η Σεπτεμβρίου 2001 και τις βομβιστικές επιθέσεις στη Μαδρίτη το 2004 και το Λονδίνο το 2005, αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες πληγές του πλανήτη που έχει μεταβάλει ριζικά το στρατηγικό τοπίο. Οι ευρωπαϊκές χώρες πρέπει να συνεργαστούν πιο στενά για την ανταλλαγή πληροφοριών με τις οποίες θα μπορέσουν να αποτρέψουν παρόμοιες ενέργειες από τρομοκράτες και τους υποστηρικτές τους. Σήμερα, η συνεργασία με τις ΗΠΑ και όλα τα κράτη που προασπίζουν τη δημοκρατία και τα ανθρώπι-

Προσφορά βοήθειας στις δύσκολες στιγμές — οι στρατιώτες της ΕΕ συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ειρήνης στο Κονγκό

να δικαιώματα υπερβαίνει τα όρια των παραδοσιακών αμυντικών συμμαχιών.

β) Χειροπιαστά επιτεύγματα στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας

Βάσει της συνθήκης του Άμστερνταμ, ο Χαβιέ Σολάνα ορίστηκε ο πρώτος ύπατος εκπρόσωπος για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας το 1999.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν θέσει έναν συγκεκριμένο στόχο ως μέρος της προσπάθειάς τους να καθιερώσουν μια ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Αυτό σημαίνει να μπορέσουν να συγκροτήσουν μια δύναμη ταχείας αντίδρασης με ναυτική και αεροπορική υποστήριξη και να τη διατηρήσουν για ένα χρόνο. Αυτή η δύναμη ταχείας αντίδρασης δεν θα αποτελεί ακόμα έναν πραγματικό ευρωπαϊκό στρατό. Αντίθετα, θα απαρτίζεται από αγήματα από τις ήδη υπάρχουσες εθνικές στρατιωτικές δυνάμεις.

Ωστόσο, με την ίδρυση της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ), της Στρατιωτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥΜΚ) και του Επιτελείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥΜΣ), που βρίσκονται

υπό την εξουσία του Συμβουλίου και εδρεύουν στις Βρυξέλλες, η Ένωση διαθέτει ήδη ένα πολιτικό και στρατιωτικό εργαλείο για την ολοκλήρωση αποστολών τις οποίες η ίδια έχει ορίσει: ανθρωπιστικές αποστολές εκτός Ευρώπης, επιχειρήσεις για τη διατήρηση της ειρήνης και άλλες αποστολές διαχείρισης κρίσεων.

Καθώς η στρατιωτική τεχνολογία γίνεται όλο και πιο υπερσύγχρονη και ακριβότερη, οι κυβερνήσεις της ΕΕ αντιλαμβάνονται την ανάγκη να συνεργαστούν στον τομέα της κατασκευής όπλων. Επιπλέον, εάν οι ένοπλες δυνάμεις τους πρόκειται να διεξάγουν κοινές αποστολές, τα συστήματά τους θα πρέπει να είναι διαλειτουργικά και ο εξοπλισμός τους επαρκώς τυποποιημένος. Το 2003 στη Θεσσαλονίκη το Συμβούλιο αποφάσισε την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας.

Από το 2003, η ΕΕ έχει διεξάγει μια σειρά από αποστολές για τη διατήρηση της ειρήνης και τη διαχείριση κρίσεων. Η πιο σημαντική από αυτές υπήρξε αυτή στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, όπου μια στρατιωτική δύναμη της ΕΕ (EUFOR) που αποτελείτο από 7 000 στρατιώτες αντικατέστησε τις ειρηνευτικές δυνάμεις του ΝΑΤΟ τον Δεκέμβριο του 2004.

II. Μια εμπορική πολιτική ανοιχτή στον κόσμο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει το σύστημα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) που βασίζεται σε κανόνες και που παρέχει ως ένα βαθμό ασφάλεια δικαίου και διαφάνεια κατά τη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου. Ο ΠΟΕ καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέλη του μπορούν να προστατεύονται έναντι αθέμιτων πρακτικών, όπως η πρακτική του ντάμπινγκ (πώληση σε τιμές κάτω του κόστους) μέσω των οποίων οι εξαγωγείς ανταγωνίζονται άλλους παραγωγούς. Προβλέπει επίσης μια διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών που προκύπτουν ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους εμπορικούς εταίρους.

Η εμπορική πολιτική της ΕΕ συνδέεται στενά με την αναπτυξιακή της πολιτική. Σύμφωνα με το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ), η ΕΕ έχει παραχωρήσει προτιμησησιακή πρόσβαση στην αγορά της, ατελώς ή με μειωμένο συντελεστή, για τις περισσότερες εισαγωγές από τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις χώρες με μεταβατική οικονομία. Όσον αφορά τις 49 φτωχότερες χώρες του κόσμου,

όλα τα προϊόντα που εξάγουν, με μοναδική εξαίρεση τα όπλα, εισάγονται στην ευρωπαϊκή αγορά αδασμολόγητα, βάσει ενός προγράμματος που ξεκίνησε το 2001.

Ωστόσο, η ΕΕ δεν έχει συνάψει ξεχωριστές εμπορικές συμφωνίες με τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της από τις ανεπτυγμένες χώρες, όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία. Εδώ, οι εμπορικές σχέσεις ελέγχονται από τον ΠΟΕ. Οι ΗΠΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση προσβλέπουν στην ανάπτυξη σχέσεων που βασίζονται στην ισότητα και τη συνεργασία. Όμως, οι χώρες της ΕΕ δεν συμφωνούν πάντοτε για τον τύπο των διπλωματικών, πολιτικών και στρατιωτικών δεσμών που θα πρέπει να έχουν με τις ΗΠΑ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει τις εμπορικές της σχέσεις με τις αναδυόμενες δυνάμεις σε άλλα μέρη του πλανήτη, από την Κίνα και την Ινδία μέχρι την Κεντρική και τη Νότια Αμερική. Οι εμπορικές συμφωνίες με αυτές τις χώρες περιλαμβάνουν επίσης τεχνική και πολιτισμική συνεργασία.

© Reuters

Το κρασί είναι ένα από τα βασικά προϊόντα που εξάγει η Ευρώπη στον μεγαλύτερο εμπορικό της εταίρο, τις ΗΠΑ

III. Οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Μεσογείου

Αν λάβουμε υπόψη τη γεωγραφική εγγύτητα, τους ιστορικούς και πολιτισμικούς δεσμούς και το σημερινό και μελλοντικό μεταναστευτικό κύμα, οι χώρες στις νότιες ακτές της Μεσογείου αποτελούν σημαντικότατους εταίρους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ ανέκαθεν ακολουθούσε μια πολιτική πολιτικής περιφερειακής ολοκλήρωσης της Μεσογείου.

Τον Νοέμβριο του 1995, η ΕΕ έθεσε τις βάσεις για μια ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση στη διάσκεψη της Βαρκελώνης, στην οποία συμμετείχαν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι χώρες της Μεσογείου (εκτός από την Αλβανία, τη Λιβύη και τις χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας). Σε αυτή τη διάσκεψη σκιαγραφήθηκε μια νέα εταιρική σχέση που περιλάμβανε:

- πολιτικό διάλογο ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες και εταιρική σχέση ασφαλείας που βασίζεται, κυρίως, σε μηχανισμούς ελέγχου των εξοπλισμών και ειρηνικής επίλυσης των συγκρούσεων,
- την αναβάθμιση των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο περιοχές: το κλειδί σε αυτό είναι η δημιουργία μιας ευρωμεσογειακής ζώνης ελεύθερων συναλλαγών μέχρι το 2010,
- μια εταιρική σχέση στον κοινωνικό και πολιτισμικό τομέα.

Η ΕΕ παρείχε στις χώρες της Μεσογείου χρηματοδοτική ενίσχυση ύψους 5,3 δισ. EUR κατά την περίοδο 2000–2006. Τη δημοσιονομική περίοδο 2007–2013, ένα ευρωπαϊκό μέσο γειτονίας και εταιρικής σχέσης (EMΓΕΣ) ακολουθεί και συγχωνεύει το μέχρι πρότινος ανεξάρτητο πρόγραμμα ενίσχυσης για τις χώρες της Μεσογείου και τους άλλους γείτονές της ανάμεσα στα διάδοχα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Μια από τις προτεραιότητες της ΕΕ είναι η εξασφάλιση καθαρού νερού για όλους

IV. Αφρική

Η Ευρώπη διατηρεί σχέσεις με την υποσαχάρια Αφρική εδώ και πολύ καιρό. Με τη συνθήκη της Ρώμης, το 1957, οι πρώην αποικίες και τα υπερπόντια εδάφη ορισμένων κρατών μελών έγιναν εταίροι της Κοινότητας. Η αποαποικιοποίηση, η οποία ξεκίνησε στις αρχές τις δεκαετίας του 1960, μετέτρεψε αυτή τη σχέση σε μια διαφορετικού τύπου σχέση, μια συνεργασία ανάμεσα σε κυρίαρχα κράτη.

Η **συμφωνία του Κοτονού** που υπογράφηκε το 2000 στο Κοτονού, την πρωτεύουσα του Μπενίν, σηματοδότησε μια νέα εποχή για την αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ. Η συμφωνία αυτή μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) είναι η πλέον φιλόδοξη και μεγαλόπνοη εμπορική και αναπτυξιακή συμφωνία που έχει ποτέ συναφθεί ανάμεσα σε αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Αποτελεί συνέχεια της σύμβασης της Λομέ, η οποία υπεγράφη το 1975 στη Λομέ, την πρωτεύουσα του Τόγκο, και στη συνέχεια ενημερωνόταν σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Ο βασικός στόχος αυτής της ευρείας εμπορικής και αναπτυξιακής συμφωνίας παραμένει ίδιος με εκείνον της σύμβασης της Λομέ: «να προωθήσει και να επιταχύνει την οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη των κρατών ΑΚΕ και να εδραιώσει και να διαφοροποιήσει τις σχέσεις τους [με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της], σε πνεύμα αλληλεγγύης και αμοιβαίου συμφέροντος».

Η νέα συμφωνία αφορά και θέματα πέρα από αυτά που αναφέρονται στις προηγούμενες συμφωνίες καθώς προχωράει από τις εμπορικές σχέσεις που βασίζονται στην πρόσβαση στην αγορά σε εμπορικές σχέσεις με ευρύτερη έννοια. Επίσης, εισάγει νέες διαδικασίες για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει παραχωρήσει ειδικά εμπορικά δικαιώματα στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, 39 από τις οποίες έχουν υπογράψει τη συμφωνία του Κοτονού. Από το 2005 οι χώρες αυτές μπορούν να εξάγουν αδασμολόγητα στην αγορά της ΕΕ οποιοδήποτε προϊόν. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης χρηματοδοτεί τα προγράμματα ΑΚΕ, καταβάλλοντας ετησίως από 2-3 δισ. EUR.

12. Ποιο είναι το μέλλον της Ευρώπης;

- **Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση θα συνεχιστεί στους τομείς εκείνους στους οποίους τα κράτη μέλη θεωρούν ότι είναι προς όφελός τους να συνεργαστούν μέσα στο παραδοσιακό ευρωπαϊκό πλαίσιο (όπως το εμπόριο, η παγκοσμιοποίηση, η ενιαία αγορά, η περιφερειακή και κοινωνική ανάπτυξη, η έρευνα και η ανάπτυξη, τα μέτρα για την προαγωγή της ανάπτυξης και των θέσεων απασχόλησης και πολλά άλλα).**
- **Η θεσμική διαδικασία για την ενημέρωση των κανόνων που διέπουν τις σχέσεις ανάμεσα στα κράτη μέλη και την ΕΕ και ανάμεσα στην ΕΕ και τους πολίτες της θα συνεχιστεί. Το θέμα της συνταγματικής συνθήκης θα βρίσκεται στο προσκήνιο των διαπραγματεύσεων τα επόμενα χρόνια, ανεξάρτητα από την τελική μορφή και το περιεχόμενο του κειμένου.**

«Θα έλθει μια μέρα που όλα τα έθνη αυτής της ηπείρου, χωρίς να χάσουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους ή την ένδοξη ατομικότητά τους, θα συνενωθούν σε μια ανώτερη οντότητα και θα συναποτελέσουν την ευρωπαϊκή αδελφότητα. Θα έλθει μια μέρα που δεν θα υπάρχουν πια άλλα πεδία μαχών εκτός από τα πεδία των ιδεών. Θα έλθει μια μέρα που οι σφαίρες και οι βόμβες θα αντικατασταθούν από τις ψήφους.»

Ο Βίκτωρ Ουγκώ διατύπωσε αυτά τα προφητικά λόγια το 1849, χρειάστηκε όμως περισσότερο από έναν αιώνα για να αρχίσουν να υλοποιούνται αυτές οι ουτοπικές προβλέψεις. Σ' αυτό το διάστημα, δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και αμέτρητες άλλες συγκρούσεις στα ευρωπαϊκά εδάφη προκάλεσαν εκατομμύρια θανάτους και υπήρξαν στιγμές όπου είχε χαθεί κάθε ελπίδα. Σήμερα, η πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα δείχνει πιο ελπιδοφόρα, αλλά φέρνει και νέες δυσκολίες και προκλήσεις για την Ευρώπη.

Μια σημαντικότερη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ολοκληρώθηκε. Όπως δήλωσε ένας πολιτικός από ένα νέο κράτος μέλος, «Η Ευρώπη κατόρθωσε τελικά να συμφιλιώσει την ιστορία της με τη γεωγραφία της». Στο μέλλον, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συνεχίσει να υποδέχεται νέα μέλη. Εν τω μεταξύ, οι ηγέτες της, που ακούν προσεκτικά τη φωνή της κοινής γνώμης, θα πρέπει να αποφασίσουν ποια θα είναι τα γεωγραφικά, πολιτικά και πολιτισμικά σύνορα της Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια αμοιβαία δέσμευση ανάμεσα σε κυρίαρχα έθνη, τα οποία συμφώνησαν να μοιραστούν ένα κοινό πεπρωμένο και να εκχωρήσουν ένα μεγάλο μέρος της κυριαρχίας τους. Αγγίζει θέματα τα οποία απασχολούν ιδιαίτερα τους Ευρωπαίους: ειρήνη, οικονομική ευημερία και φυσική ευεξία, ασφάλεια, συμμετοχική δημοκρατία,

δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Αυτή η δέσμευση ενισχύεται και επιβεβαιώνεται παντού στην Ευρώπη: μισό δισεκατομμύριο άνθρωποι έχουν επιλέξει να ζουν σε συνθήκες κράτους δικαίου και σύμφωνα με πατροπαράδοτες αξίες που έχουν ως πυρήνα την ανθρωπότητα και την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

Η σημερινή τεχνολογική επανάσταση μεταβάλλει ριζικά τη ζωή στον βιομηχανοποιημένο κόσμο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η Ευρώπη. Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι το γεγονός αυτό δημιουργεί νέες προκλήσεις που υπερβαίνουν τα παραδοσιακά σύνορα. Η βιώσιμη ανάπτυξη, οι δημογραφικές τάσεις, ο οικονομικός δυναμισμός, η κοινωνική αλληλεγγύη και μια απάντηση με ηθικό χαρακτήρα στο θέμα της προόδου στον τομέα των βιολογικών επιστημών, είναι ζητήματα τα οποία δεν είναι πλέον δυνατό να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε εθνικό επίπεδο. Πρέπει επίσης να σκεφτούμε και τις επόμενες γενιές.

Επιπλέον, η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης επηρεάζει ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο, η οποία, με τη σειρά της, αποτελεί κομμάτι ενός κόσμου που μεταβάλλεται με ταχύτατους ρυθμούς και αναζητά μια νέα σταθερότητα. Η Ευρώπη επηρεάζεται από γεγονότα σε άλλες ηπείρους, είτε πρόκειται για τις σχέσεις της με τον ισλαμικό κόσμο, τις ασθένειες ή την πείνα στην Αφρική, τις τάσεις μονομερούς δράσης στις ΗΠΑ, τη δυναμική οικονομική ανάπτυξη στην Ασία ή τη μετεγκατάσταση βιομηχανιών και θέσεων εργασίας σε όλο τον κόσμο. Η Ευρώπη πρέπει να δώσει βάρος στην ανάπτυξη της, αλλά ταυτόχρονα να αποδεχτεί την παγκοσμιοποίηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ακόμα μακρύ δρόμο να διανύσει πριν μπορέσει να ισχυριστεί ότι εκφράζεται με μία φωνή ή ότι είναι αξιόπιστος παράγοντας στη διεθνή πολιτική και διπλωματική σκηνή.

Τα όργανα της ΕΕ έχουν αποδείξει την αξία τους, αλλά πρέπει να προσαρμοστούν για να αντιμετωπίσουν τη διεύρυνση της Ένωσης και τα αυξημένα καθήκοντά της. Όσο περισσότερα είναι τα κράτη μέλη τόσο μεγαλύτερες είναι οι φυγόκεντρες δυνάμεις που την απειλούν. Τα βραχυπρόθεσμα συμφέροντα μπορούν πολύ εύκολα να παραγκωνίσουν τις μακροπρόθεσμες προτεραιότητες. Γι' αυτό το λόγο, όλοι όσοι συμμετέχουν σε αυτή την άνευ προηγουμένου περιπέτεια πρέπει να επωμιστούν τις ευθύνες τους και να μεριμνήσουν ώστε το θεσμικό σύστημα της ΕΕ να συνεχίσει να λειτουργεί αποτελεσματικά. Οποιαδήποτε οριστική αλλαγή του σημερινού συστήματος πρέπει να διασφαλίζει την πολυμορφία και να σέβεται τις διαφορές που είναι τα πολυτιμότερα περιουσιακά στοιχεία των ευρωπαϊκών εθνών. Οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει επίσης να επικεντρώνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η επιμονή στην ομόφωνη λήψη αποφάσεων σε όλες τις περιπτώσεις μόνο στην παράλυση μπορεί να οδηγήσει. Το μόνο σύστημα που μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά είναι το πολιτικό και νομικό σύστημα που βασίζεται στη λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία και ενσωματώνει ένα σύστημα ελέγχου.

Το σύνταγμα, που εγκρίθηκε και υπόκειται σε κύρωση από τους 25 αρχηγούς κρατών και κυβερνή-

σεων στη Ρώμη τον Οκτώβριο του 2004, προσπάθησε να καλύψει την ανάγκη για απλοποίηση των Συνθηκών και για ύπαρξη διαφάνειας στο σύστημα λήψης αποφάσεων της ΕΕ. Οι απλοί πολίτες πρέπει να γνωρίζουν «ποιος κάνει τι στην Ευρώπη». Μόνο τότε θα αισθάνονται ότι τους αφορά καθημερινά και θα προσέρχονται στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και θα στηρίζουν την έννοια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το σύνταγμα αποσαφηνίζει τις εξουσίες και τα καθήκοντα της ΕΕ, των κρατών μελών και των περιφερειακών αρχών. Διευκρινίζει ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση βασίζεται σε διπλή νομιμότητα: την απευθείας έκφραση της βούλησης των πολιτών, αφενός, και τη νομιμότητα των εθνικών κρατών, αφετέρου, τα οποία εξακολουθούν να αποτελούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες.

Όποιο συνταγματικό καθεστώς και να επιλέξουν τελικά τα κράτη μέλη της ΕΕ στο πλαίσιο νέων διαπραγματεύσεων, θα πρέπει να επικυρωθεί από καθένα από αυτά είτε στο κοινοβούλιο είτε με εθνικό δημοψήφισμα. Για να διευκολύνει τη δημόσια συζήτηση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε πρωτοβουλία ενημέρωσης των πολιτών μέσω του «Προγράμματος Δ για τη δημοκρατία, το διάλογο και τη δημόσια συζήτηση».

Ευρώπη — μια αγορά ιδεών

© Flying Colours/Digital Vision/Getty Images

Το ευρωπαϊκό σύνταγμα

Πλαίσιο

Τον Δεκέμβριο του 2001, για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θα έφερνε στην Ευρωπαϊκή Ένωση η προσχώρηση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, το Συμβούλιο όρισε μια συνέλευση για την προετοιμασία ενός σχεδίου της συνταγματικής συνθήκης.

Η συνέλευση, οι εργασίες της οποίας πραγματοποιήθηκαν το 2002 και το 2003 υπό την προεδρία του Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Εσταίν, αριθμούσε 105 μέλη, μεταξύ των οποίων βρίσκονταν αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών και των υποψηφίων χωρών, μέλη των εθνικών κοινοβουλίων, ΜΕΚ και μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η συνέλευση ενέκρινε το σχέδιο της συνθήκης ομόφωνα τον Ιούνιο του 2003.

Η συνθήκη υπογράφηκε επίσημα στη Ρώμη στις 29 Οκτωβρίου 2004 και απεστάλη στα κράτη μέλη για επικύρωση.

Παρόλο που η πλειοψηφία των κρατών μελών έχουν επικυρώσει τη συνθήκη, οι γάλλοι και οι ολλανδοί ψηφοφόροι την απέρριψαν τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2005 αντίστοιχα. Έτσι, σε μετέπειτα συνεδρίασή του τον Ιούνιο του ίδιου έτους, το Συμβούλιο ανήγγειλε μια περίοδο προβληματισμού για το μέλλον της συνταγματικής συνθήκης.

Βασικές διατάξεις του συντάγματος

- Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκλέγεται με ειδική πλειοψηφία για θητεία δύομισι ετών, η οποία μπορεί να ανανεωθεί μία φορά.
- Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εκλέγεται με απλή πλειοψηφία των ΜΕΚ ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου και «λαμβάνοντας υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».
- Δημιουργείται θέση υπουργού εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ενσωματώνεται στη συνθήκη της ΕΕ.
- Αυξάνεται ο αριθμός των τομέων που καλύπτονται από ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποκτά μεγαλύτερη νομοθετική και δημοσιονομική εξουσία.
- Γίνεται πιο ξεκάθαρος ο διαχωρισμός των εξουσιών και των καθηκόντων ανάμεσα στην Ένωση και τα κράτη μέλη της.
- Τα εθνικά κοινοβούλια αναλαμβάνουν να διασφαλίσουν ότι η ΕΕ είναι σύμφωνη με την αρχή της επικουρικότητας.

Ημερομηνίες-κλειδιά στην ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

1950

9 Μαΐου

Ο Ρομπέρ Σουμάν, ο γάλλος υπουργός εξωτερικών, εκφωνεί έναν σημαντικό λόγο στον οποίο περιέχονται προτάσεις που βασίζονται στις ιδέες του Ζαν Μονέ. Προτείνει να τεθούν οι πηγές άνθρακα και χάλυβα της Γαλλίας και της Γερμανίας υπό κοινό έλεγχο στο πλαίσιο μιας νέας οργάνωσης στην οποία θα μπορούν να συμμετάσχουν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Επειδή η ημερομηνία αυτή θεωρείται η ημερομηνία γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η 9η Μαΐου γιορτάζεται πλέον κάθε χρόνο ως η «Ημέρα της Ευρώπης».

1951

18 Απριλίου

Στο Παρίσι, έξι χώρες —Βέλγιο, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Γαλλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες— υπογράφουν την ιδρυτική συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Τίθεται σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952 για ένα διάστημα 50 ετών.

1955

1–2 Ιουνίου

Σε συνεδρίασή τους στη Μεσίνα, οι υπουργοί εξωτερικών των έξι κρατών αποφασίζουν την επέκταση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.

1957

25 Μαρτίου

Στη Ρώμη, οι έξι χώρες υπογράφουν τις συνθήκες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Οι συνθήκες αυτές τίθενται σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958.

1960

4 Ιανουαρίου

Με προτροπή του Ηνωμένου Βασιλείου, με τη σύμβαση της Στοκχόλμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), στην οποία συμμετέχουν και ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΟΚ.

1963

20 Ιουλίου

Στην πόλη Γιαουντέ υπογράφεται συμφωνία σύνδεσης ανάμεσα στην ΕΟΚ και 18 κράτη της Αφρικής.

1965

8 Απριλίου

Υπογράφεται μια συνθήκη με την οποία συγχωνεύονται τα εκτελεστικά όργανα των τριών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ και Ευρατόμ) και δημιουργούνται ένα ενιαίο Συμβούλιο και μία ενιαία Επιτροπή. Η συνθήκη αυτή τίθεται σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1967.

1966

29 Ιανουαρίου

Ο «συμβιβασμός του Λουξεμβούργου». Μετά από μία πολιτική κρίση, η Γαλλία συμφωνεί να λάβει ξανά μέρος στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου υπό τον όρο ότι θα διατηρείται η αρχή της ομοφωνίας όταν θα διακυβεύονται «εθνικά θέματα ζωτικής σημασίας».

1968

1 Ιουλίου

Καταργούνται πλήρως οι δασμοί για τα βιομηχανικά προϊόντα ανάμεσα στα κράτη μέλη 18 μήνες νωρίτερα από το αναμενόμενο και θεσπίζεται κοινό εξωτερικό δασμολόγιο.

1969

1–2 Δεκεμβρίου

Στη σύνοδο κορυφής της Χάγης οι πολιτικοί ηγέτες της ΕΟΚ αποφασίζουν να προωθήσουν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, ανοίγοντας το δρόμο για την πρώτη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1970

22 Απριλίου

Στο Λουξεμβούργο υπογράφεται μια συνθήκη η οποία επιτρέπει στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες να χρηματοδοτούνται από «ίδιους πόρους» και δίνει περισσότερες ελεγκτικές εξουσίες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

1972

1972

22 Ιανουαρίου

Υπογράφονται στις Βρυξέλλες οι συνθήκες προσχώρησης της Δανίας, της Ιρλανδίας, της Νορβηγίας και του Ηνωμένου Βασιλείου στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

1973

1 Ιανουαρίου

Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχωρούν στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, αυξάνοντας τα μέλη της ΕΟΚ σε εννέα. Η Νορβηγία παραμένει εκτός μετά από δημοψήφισμα στο οποίο η πλειοψηφία των πολιτών ψήφισε κατά της ένταξης.

1974

9–10 Δεκεμβρίου

Στη σύνοδο κορυφής στο Παρίσι οι πολιτικοί ηγέτες των εννέα κρατών μελών αποφασίζουν να συνεδριάζουν τρεις φορές το χρόνο υπό τη μορφή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Δίνουν επίσης το πράσινο φως για τη διενέργεια άμεσων εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και συμφωνούν να ιδρύσουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

1975

28 Φεβρουαρίου

Υπογράφεται στην πόλη Λομέ μια σύμβαση (Λομέ Ι) ανάμεσα στην ΕΟΚ και 46 κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ).

22 Ιουλίου

Υπογράφεται μια συνθήκη η οποία παραχωρεί περισσότερες εξουσίες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επί του προϋπολογισμού και με την οποία ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Τίθεται σε ισχύ την 1η Ιουνίου 1977.

1979

7–10 Ιουνίου

Λαμβάνουν χώρα οι πρώτες άμεσες εκλογές για την ανάδειξη των 410 μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

1981

1 Ιανουαρίου

Η Ελλάδα γίνεται το δέκατο μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

1984

14–17 Ιουνίου

Λαμβάνουν χώρα οι δεύτερες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

1985

7 Ιανουαρίου

Ο Ζακ Ντελόρ αναλαμβάνει πρόεδρος της Επιτροπής (1985–1995).

14 Ιουνίου

Υπογράφεται η συμφωνία του Σένγκεν σκοπός της οποίας είναι η κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα των χωρών που είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

1986

1 Ιανουαρίου

Η Ισπανία και η Πορτογαλία προσχωρούν στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες αυξάνοντας τα μέλη της ΕΟΚ σε δώδεκα.

17 και 28 Φεβρουαρίου

Υπογράφεται σε Λουξεμβούργο και Χάγη η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Τίθεται σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987.

1989

15 και 18 Ιουνίου

Λαμβάνουν χώρα οι τρίτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

9 Νοεμβρίου

Πτώση του Τείχους του Βερολίνου.

1990

3 Οκτωβρίου

Επανάληψη της Γερμανίας.

1991

9–10 Δεκεμβρίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ εγκρίνει τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και θέτει τις βάσεις για μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, στενότερη συνεργασία σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης που θα περιλαμβάνει ένα ενιαίο νόμισμα.

1992

7 Φεβρουαρίου

Υπογράφεται στο Μάαστριχτ η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τίθεται σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993.

1993

1 Ιανουαρίου

Δημιουργία της ενιαίας αγοράς.

1994

9 και 12 Ιουνίου

Λαμβάνουν χώρα οι τέταρτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

1995

1 Ιανουαρίου

Η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία προσχωρούν στην ΕΕ, τα μέλη της οποίας αυξάνονται σε 15. Η Νορβηγία παραμένει εκτός ύστερα από δη-

μοψήφισμα στο οποίο η πλειοψηφία των πολιτών ψήφισε κατά της ένταξης.

23 Ιανουαρίου

Αναλαμβάνει καθήκοντα η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πρόεδρο τον Ζακ Σαντέρ (1995–1999).

27–28 Νοεμβρίου

Η ευρωμεσογειακή διάσκεψη της Βαρκελώνης δημιουργεί εταιρική σχέση ανάμεσα στην ΕΕ και τις χώρες της νότιας ακτής της Μεσογείου.

1997

2 Οκτωβρίου

Υπογράφεται η συνθήκη του Άμστερνταμ. Τίθεται σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999.

1998

30 Μαρτίου

Αρχίζει η διαδικασία προσχώρησης των νέων υποψήφιων χωρών. Η Κύπρος, η Μάλτα και δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα συμμετάσχουν σε αυτή τη διαδικασία.

1999

1 Ιανουαρίου

Έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ: 11 χώρες της ΕΕ υποδέχονται το ευρώ, το οποίο εισάγεται στις χρηματαγορές και αντικαθιστά τα εθνικά νομίσματα σε συναλλαγές που δεν περιλαμβάνουν μετρητά. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναλαμβάνει την ευθύνη για τη νομισματική πολιτική της ΕΕ. Η Ελλάδα θα ακολουθήσει το 2001.

10 και 13 Ιουνίου

Λαμβάνουν χώρα οι πέμπτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

15 Σεπτεμβρίου

Αναλαμβάνει καθήκοντα η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πρόεδρο τον Ρομάνο Πρόντι (1999–2004).

15–16 Οκτωβρίου

Η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Τάμπερε αποφασίζει να καταστήσει την ΕΕ χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Ένα νέο νόμισμα γεννήθηκε το 1999 όταν κυκλοφόρησε το ευρώ για χρηματικές συναλλαγές (όχι τοις μετρητοίς). Χαρτονομίσματα και κέρματα τέθηκαν στην κυκλοφορία το 2002.

2000

23-24 Μαρτίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας καθορίζει μια νέα στρατηγική για την αύξηση της απασχόλησης στην ΕΕ, τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής σε μια Ευρώπη που βασίζεται στη γνώση.

7-8 Δεκεμβρίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας καταλήγει σε απόφαση σχετικά με το κείμενο μιας νέας συνθήκης που τροποποιεί το σύστημα λήψης αποφάσεων στην ΕΕ προκειμένου η Ένωση να είναι έτοιμη για τη διεύρυνση. Οι πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διακηρύττουν επίσημα το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2001

26 Φεβρουαρίου

Υπογράφεται η συνθήκη της Νίκαιας. Τίθεται σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003.

14-15 Δεκεμβρίου

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν. Εγκρίνεται η διακήρυξη για το μέλλον της ΕΕ. Ανοίγει το δρόμο για την επόμενη μεγάλη μεταρρύθμιση της ΕΕ και για τη δημιουργία μιας συνέλευσης που θα καταρτίσει το ευρωπαϊκό σύνταγμα.

2002

1 Ιανουαρίου

Τίθενται σε κυκλοφορία χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ στη ζώνη των δώδεκα κρατών μελών.

13 Δεκεμβρίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης αποφασίζει ότι οι δέκα υποψήφιες χώρες (Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Κύπρος, Λεττονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία και Σλοβακία) μπορούν να προσχωρήσουν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004.

2003

10 Ιουλίου

Η συνέλευση για το μέλλον της Ευρώπης ολοκληρώνει τις εργασίες της για το σχέδιο του ευρωπαϊκού συντάγματος.

4 Οκτωβρίου

Έναρξη διακυβερνητικής διάσκεψης υπεύθυνης για τη σύνταξη της συνταγματικής συνθήκης.

2004

1 Μαΐου

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Κύπρος, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σλοβενία προσχωρούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

10 και 13 Ιουνίου

Λαμβάνουν χώρα οι έκτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

29 Οκτωβρίου

Το ευρωπαϊκό σύνταγμα υπογράφεται στη Ρώμη (υποβάλλεται σε επικύρωση από τα κράτη μέλη).

22 Νοεμβρίου

Αναλαμβάνει καθήκοντα η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πρόεδρο τον Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο.

2005

29 Μαΐου και 1 Ιουνίου

Οι γάλλοι ψηφοφόροι απορρίπτουν το σύνταγμα με δημοψήφισμα· τρεις μέρες αργότερα το απορρίπτουν και οι ολλανδοί ψηφοφόροι.

3 Οκτωβρίου

Έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία και την Κροατία.

2007

1 Ιανουαρίου

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία προσχωρούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Σλοβενία υποδέχεται το ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα του Pascal Fontaine

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
2007 — 62 σ. — 16,2 x 22,9 cm

ISBN 92-79-02863-4

Ποιος είναι ο σκοπός της ΕΕ; Γιατί και πώς δημιουργήθηκε; Πώς λειτουργεί; Τι έχει ήδη επιτύχει για τους πολίτες της και ποιες είναι οι νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα; Πώς μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά οι πολίτες;

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, μπορεί η ΕΕ να ανταγωνιστεί επιτυχώς άλλες σημαντικές οικονομίες και να διατηρήσει τα κοινωνικά της πρότυπα; Μπορεί η Ευρώπη να συνεχίσει να διαδραματίζει έναν κυρίαρχο ρόλο στη διεθνή σκηνή και να βοηθήσει στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας;

Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα στα οποία ο Pascal Fontaine —ειδικός σε θέματα της ΕΕ και πρώην καθηγητής πανεπιστημίου— προσπαθεί να απαντήσει στη νέα έκδοση του δημοφιλούς βιβλίου του «Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα» που κυκλοφόρησε το 2007.

Άλλες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Πληροφορηθείτε από το Διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις γλώσσες διατίθενται από τον ιστοχώρο Europa: europa.eu.

Επισκεφθείτε μας

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν εκατοντάδες τοπικά κέντρα πληροφόρησης για την ΕΕ. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε εσάς κέντρου στον εξής ιστοχώρο: europedirect.europa.eu.

Τηλεφωνήστε μας ή γράψτε μας

Η EUROPE DIRECT είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να έλθετε σε επαφή με αυτήν την υπηρεσία καλώντας τον παρακάτω αριθμό, χωρίς χρέωση: **00 800 6 7 8 9 10 11** [ή με χρέωση αν βρίσκεστε εκτός ΕΕ: (32-2) 299 96 96], ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω του europedirect.europa.eu.

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2

GR-10674 Αθήνα

Τηλ. (30) 21 07 27 21 00

Φαξ (30) 21 07 24 46 20

Internet: <http://ec.europa.eu/ellada/>

E-mail: comm-rep-athens@ec.europa.eu

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Γραφείο για την Ελλάδα

Λεωφόρος Αμαλίας 8

GR-10557 Αθήνα

Τηλ. (30) 21 03 27 89 00

Φαξ (30) 21 03 31 15 40

Internet: www.europarl.europa.eu/athens/

E-mail: EPAthina@europarl.europa.eu

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δημοφώντος 5Α

CY-1075 Λευκωσία

Τηλ. (357) 22 46 06 94

Φαξ (357) 22 76 77 33

E-mail: ernicosia@europarl.europa.eu

Internet: www.europarl.europa.eu/nicosia/

Ταχυδρομική θυρίδα

ΤΘ 23440

CY-1683 Λευκωσία

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λεμεσό

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού

Φραγκλίνου Ρούσβελτ 170

CY-3045 Λεμεσός

Τηλ. (357) 25 56 16 82

Φαξ (357) 25 66 16 55

E-mail: eudirectlimassol@cytanet.com.cy

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λάρνακα

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λάρνακας

Λεωφ. Γρηγόρη Αυξεντίου 12

Κτίριο Σκούρου, 4ος όροφος

CY-6023 Λάρνακα

Τηλ. (357) 24 62 41 78

Φαξ (357) 24 62 82 81

E-mail: eudirectlarnaca@spidernet.com.cy

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στην Πάφο

Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πάφου

Λεωφ. Αθηνών 7 και γωνία Αλ. Παπάγου

Τόλημ Κορτ, διαμ. 101

CY-8035 Πάφος

Τηλ. (357) 26 81 15 00

Φαξ (357) 26 94 46 02

E-mail: eudirectpafos@cytanet.com.cy

ΕΠΙΣΗΣ, ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ

ΤΗΝ ΕΕ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ:

Ευρωπαϊκό Κέντρο Τεκμηρίωσης —

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου

Λεωφόρος Προεδρικού 11-13

CY-1081 Λευκωσία

Τηλ. (357) 22 66 15 50

Europe Line: 8000 11 12

Φαξ (357) 22 66 28 80

E-mail: library@eic.ac.cy, europeline@eic.ac.cy, eicnews@eic.ac.cy

Internet: www.eic.ac.cy

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λευκωσία

Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο

Λεωφόρος Γρίβα Διγενή 38 και Δεληγιώργη 3

CY-1066 Λευκωσία

Τηλ. (357) 22 88 98 98

Φαξ (357) 22 66 10 44

E-mail: eudirectnicosia@ccci.org.cy

Γραφεία της Επιτροπής υπάρχουν και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα

Ποιος είναι ο σκοπός της ΕΕ; Γιατί και πώς δημιουργήθηκε; Πώς λειτουργεί; Τι έχει ήδη επιτύχει για τους πολίτες της και ποιες είναι οι νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα; Πώς μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά οι πολίτες;

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, μπορεί η ΕΕ να ανταγωνιστεί επιτυχώς άλλες σημαντικές οικονομίες και να διατηρήσει τα κοινωνικά της πρότυπα; Μπορεί η Ευρώπη να συνεχίσει να διαδραματίζει έναν κυρίαρχο ρόλο στη διεθνή σκηνή και να βοηθήσει στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας;

Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα στα οποία ο Pascal Fontaine — ειδικός σε θέματα της ΕΕ και πρώην καθηγητής πανεπιστημίου— προσπαθεί να απαντήσει στη νέα έκδοση του δημοφιλούς βιβλίου του «Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα» που κυκλοφόρησε το 2007.

